

ISTORINĖ LIETUVIŲ PROZOS ANTOLOGIJA

Pasikalbėjimas su antologijos redaktorium Bernardu Brazdžioniu

Ilgai ruoštas ir nekantriai lauktas prozos antologijos redagavimas, pasirodo, baigtas. Šalia poezijos antologijos, kuri jau prieš keletą metų Liet. Knygų klubo buvo išleista, dabar ateina eilė prozos antologijai. Šios dvi knygos sudarys visos grožinės lietuviškos literatūros realinę enciklopediją. Prozos antologijos redaktoriui B. Brazdžioniui sėkmingai baigus savo uždavinį ir pasiuntęs rankraštį leidėjui, laikome tikslingu dalyku pasiteirauti jo apie atliktą darbą. B. Brazdžionis mielai sutiko atsakyti į keletą klausimų:

— Spaudoj pasirodė kronikos žinučių, kad didžioji Lietuvių Beletristikos Antologija jau visai baigiama rengti. Kada ji bus atiduota spaudai, kokia jos apimtis ir koks pobūdis?

— Lietuvių Beletristikos Antologija jau atiduota leidėjui — Lietuviškos Knygų klubui Chicagoje. Antologija apima rašytojus nuo Valančiaus ir Tatarės iki šių dienų. Viso 70 autorių; knygos sudarys apie 700 pusl. Jos istorija tokia. Pirmoje XIX a. pusėje (1836) kun. Antanas Tatarė, išleidamas "Pamokslus išminties ir teisybės", tarp pasaulinių rašytojų pasakėčių, atpasakotų proza lietuviškai, įdėjo ir keletą paties originalių vaizdėlių. G. 1849 parengė spaudai jau visą 13-kos savo apysakėlių rinkinį, kuriame pasak M. Gustaičio "praktikos dalykai išreikšti beletristikos forma neišlepinta laudies skonimi". Tai ir buvo vieni pirmųjų mūsų prozos daiktų. Tam neoficialiam šimtmečiui paminėti emiausi, susitaręs su L. Knygų klubu, rengti lietuvių grožinės prozos antologiją, kuri pavaižduotų mūsų beletristikos kelią nuo pamokomosios — didaktinės, per patriotinę — visuomeninę iki grynai grožinės literatūros kūrinių. Ji apima kelių gadynių — spaudos draudimo, priešaušrio, Aušros, poaušrio, spaudą leidus, Nepr. Lietuvos ir, pagaliau, tremties dešimtmečio kūrybą. Istorinio pobūdžio laikantis, autoriai dedami chronologine jų gimimo eile. Niekam neteikiama pirmenybės, neaplenkiamos nė vieno kuro stiliaus apraiškos, nepraleidžiamas nė vienas savo laiką turėjęs reikšmės ar buvęs populiarius autorius, nors šių dienų akimis žiūrint jis jau būtų "nebevertas", "pasėnės", ar "atgyvenęs".

— Kaip elgiatės su tais rašytojais, kurie dabar gyvena Lietuvoje? Ar dedate ir komunistinės literatūros atstovų?

— Iki komunistų okupacijos Lietuvoje jokios komunistinės grožinės prozos nei jokių komunistinių rašytojų nebuvo. Taigi, nėra ko dėti komunistų nė antologijon. Jie įeina tie Lietuvoje likę rašytojai, kurie gerai žinomi iš Nepriklausomybės laikais jų sukurtųjų raštų, ir kurie dabar rašo "komunistiškai" tik per prievartą. Bet antologijoje nėra okupacijos išaugintų ir iškeltų komunistinių autorių, taip pat nėra parsižadavęšiškai komunistams bernavusių ar tebebernanujančių autorių. Iš viso jų nėra pora-trejeta, todėl neatrodo, kad toji menka spraga sudarytų antologijoje didelių nuostolių, kaip nedideli iš viso tėra jų įnašai į mūsų literatūrą. Šiaip jau antologijoje vienodai traktuojami visų pažiūrų rašytojai.

— Kaip vyko darbas ir kokių įdomybių yra antologijoje?

— Darbas užėmė trejetą metų. Jį baigti įgalino šią vasarą turėtos "atostogos", per kurias diena į dieną sėdėjau prie antologijos, rinkdamas medžiagą, si žinomą Fromą Gužutį tik kaip skaitydamas veikalus, kritikas, patį mašinėlę perrašinėdamas, laiškais kreipdamasis į autorius, išsišlaikčiusius po įvairius kontinentus. Tremtyje parengti istorinę prozą, kaip ir ankščiau poezijos, nepaprastai sunkus darbas. Viena, kad toks bandymas pirmas ir nėra jokio pavyzdžio, jokio "juodraščio", kuriuo remdamasis galėtum naudotis, keisti, plėsti, tobulinti; antra, negalima gauti visų raštų, kaip seniau, taip ir Nepr. Lietuvoje išleistųjų, tad ne visada galima parinkti tai, ką norėtum; trečia, esamųjų šaltinių (knygų, žurnalų komplektų, chrestomatių) decentralizacija Amerikos nuotoliuose ne tik daug laiko užima, kol susigaudai, kol suži-

— Daugiau susipažinusiam su mūsų literatūros istorija sunku "ne žinomų salų" atskleisti. Bet ir čia šio to naujo rasis. Pvz., vi-
šio to naujo rasis. Pvz., vi-
šio to naujo rasis. Pvz., vi-

Bernardas Brazdžionis

nai kur kas yra, bet kada ir iš viso neleidžia šaltinių pasiekti bei jais pasinaudoti.

— Renkant mirusiųjų ir likusiųjų Lietuvoje rašytojų kūrybą, teko arba atsižvelgti nusistovėjusių vertinimų, arba skaityti tekstus iš naujo, įieškoti kritikos pasisakymų, klausiti kolegų nuomonės etc. etc. Autorių, kurie rašė tik ilgesnes apysakas ar romanus, imta tų veiklų ištraukti; autorių, kurie rašė ir smulkiosios beletristikos — vaizdėlių, apysakėlių, novelių, — naudotasi trumpesniaisiais dalykais, kad būtų patiekta pilni, ištisi kūrinių. Kiek galima laikytis proporcijos. Žiūrėta, kad nesikartotų tematika ar siužetai, dėl to kartais atsisakyta kurio autoriaus žinomo dalyko, pakeičiant jį ne taip populiariu. Sudarydamas antologijos planą, galvojau atrinkti ir turinį, — nieko nedėti, kas vaizduotų išimtinai juodąją gyvenimo pusę; pavyzdiniai kūrinių forma, maniau, tebūna skaisčius, gražūs, idėjingi ir turiniai. Bet bėdą gaudamas pamačiau, kad taip būtų apsilenkta su antologijos paskirtim — duoti istorinę, o ne auklėjamą — didaktinę entologiją. Kadangi mūsų literatūroje gyvenimo "padugnės" apskritai maža tėra radę vėtos, tai ir turiniui nebuvo reikalo naudotis "cenzūra". Į visus gyvuosius ir pasiekiamus autorius kreiptasi laiškais, kviečiant antologijoje dalyvauti ir prašant pažiam parinkti ar redaktoriaus parinktam dalykui duoti sutikimą ar kartu susitarti. Su džiaugsmu ir su kolegisku dėkingumu turiu pasakyti, kad visi autoriai tame darbe nuosirdžiai talkininkavo. Antologijoje dalyvauti atsisakė tik vienas. Priežastis: neradęs antologijai tinkamo dalyko.

— Kokių "įdomybių" skaitojas ras antologijoje?

— Žiūrint, koks skaitytojas. — Žiūrint, koks skaitytojas.

— Ar antologija bus iliustruota?

— Taip. Žymesniųjų rašytojų atvaizdais. Visų autorių nebus, nes tai labai pabrangintų išleidimą, be to, kankurie atsisakė duoti savo foto nuotraukų, manydami, kad skaitytojai tresprenžia apie autorių ne iš jo vėjo, bet iš jo kūrybos. Prie kiekvieno autoriaus kūrybos bus trumpas biografinis žinios bei kūrybos charakteristika. Neįsivaizduojate, kad vienas iš didesniųjų vėgų buvo rasti kankurie rašytojų gimimo datos. Lietuvoje taip vienas kitą gerai pažino, kad tokių dalykų spaudoje skelbti, rodos, nereikėjo. O dabar — nors iš pirmo lauk: jokio ženklo, net Vaclovo Biržiškos "kalendoriuje". Teko informuoti visokiais aplinkiniais keilais, vos ne į Lietuvą kreipiantis.

— Ar dar klausimėlis: ar gerai, kad prozos antologiją redaguoja poetas?

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

— Ar gerai, ar blogai, nežinau. Gerai gal tiek, kad autoriui nereikia dėti savęs ir apskritai galimas didesnis "objektivumas". Juk ir poezijos antologijos pusę rengė beletristas. Bet visko nespėdžiau vienas: daug tame darbe medžiaga, patarimais, žiniomis padėjo Antanas Vaičiulaitis, Rašyt. dr. jos pirm. Ben. Babrauskas, aišku, ir čia pat gyvenantis prof. Biržiška. Jiems esu labai dėkingas.

M. Vaitkus

Užgeso pavasaris

Tyliai gėsta dangūs. Baigiasi diena.
Kyla į augštybes ilgios daivos.
Paskutinį kartą ši pavasari
pakilai į dangų, dvasia nemari...

Tyliai sklenda žemėn jazminų žiedai,
kai lakstutės alpsta tolimi aidai
paskutinį kartą ši pavasari
Ką iš jojo, siela, ką tu beturi?

Nuostabiai kvepėjo pumpuras gležnius,
susikaupęs ugde paslapčių sapnus.
Rytą sutvaskėjo žiedu pumpuras.
O nūnai? Kas jojo vietą besuras?

Užgesdėmis pleveno viltys danguje.
Ilgęs kerėjo ateitis nauja.
Skrido mano laivas. Burės pūto man.
O dabar? — Keleivis išmestas krantan.

Tyliai sklenda žemėn jazminų žiedai,
kai lakstutės miršta tolimi aidai
paskutinį kartą ši pavasari
Ką iš jojo, siela, ką tu beturi?...

Paskutinys žiburys

Senoj pily gūžiai didinga salė.
Skliantuos bugščiai sietynas tamsą sklaido.
Glūdžiuos kampuos, prakeikę savo dalį,
šešėliai, rods, vaiduoklių klausos aid...

Sietyne tam septynios aukso taurės,
kur žiburiai tartum žaltvykšlės linksi.
Krikštuluose, sidabro pynių lauruos
ir žaltvyrų liepsnų žvaigždės spinksi...

Ir štai ūmai klastingas oro sriautas
iš pasų liepsnelę užgesino...
vėl žiburys išnyko, jo pagautas...
ir dar, ir dar... Žvaigždės tamsybė skina...

Jau vienas tik beliko žiburėlis,
jau vienas tik, todėl visų brangiausias...
Kaip blaškosi virpėdamas šešėlis!
Tuojau užtvins gūžiai tamsybės gausios...

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Nauja Vyt. Alanto knyga. Nidos Knygų Klubas Londone trečiuoju savo leidiniu pasirodė su rašytojo Vytauto Alanto novelių knyga — "Svetimos pagai-rės". Knygą sudaro 254 psl., viršelis paprastas, be piešinio, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kazimieras Čibiras, lietuvis laikraštininkas ir rašytojas, dabar gyvenas Urugvajuje, šiuo metu redaguoja leidinėį apie Lietuvos praeitį ir dabartį, pavadinat "Lithuania, 10 que fue, 10 que es". Numatoma šį leidinį paskleisti tarp UNESCO konferencijos narių. Konferencija įvyks Pietinėje Amerikoje, prasidės lapkričio mėnesyje. K. Či-biras taipgi įgalios atstovauti Vliko Informacijų tarnybą ir EL-tą pirmajame Pasauliniame Spaudos kongrese, kurs įvyks Sao Paulo mieste.

• Kultūros ministerija Lietuvoje. Birželio mėn. pradžioje buvo pakeista vadinoji Tarybų Lietuvos konstitucija. Kultūros reikalams komitetas, veikęs prie Ministerių tarybos, pertvarkytas į atskirą ministeriją. Naujai sukurtoji ministerija priklauso Maskvai. Jos ministeriu paskirtas buvęs saugumietis Guzevičius. Paskyrimą atliko Ivanas Bolšakovas, sovietinio saugumo augštas pareigūnas, dirbęs visąsąjunginėje kultūros ministerijoje. Tuo būdu Lietuvoje veikianti kultūros ministerija yra ne vien Maskvos kultūros ministerijos, bet atitinkamos saugumo įstaigos žinioje.

Guzevičiaus vadovaujamoji vadinoji kultūros ministerija taip pat priklauso nuo GUPO, kurio uždavinys paruošti bendradarbius kultūros srityje. Bendradarbių paruošimas atliekamas sutartinai su saugumo organais. Tuo būdu Lietuvoje priklauso nuo Maskvos saugumo organų ir visąsąjunginės kultūros ministerijos.

GUPO ir sovietiniai saugumo organai parenka ir apmoko naujus komunistinius tariamuosius kultūrininkus Lietuvos spaudai, radijui ir kitoms lietuvių rusinimo ir komunistinio įstaigoms. Šiais metais paskirta 2.400 vadinamųjų kultūrininkų — planuotojų, propagandinkų, bibliotekininkų ir politinių knygų platintojų. Be to, paruošta 6.000 įvairių prelegentų — agitatorių, kurie yra Maskvos garsiakalbiai.

Pavergtosios Lietuvos vadinoji kultūros ministerija turi uždavinį kuo greičiausiai lietuvių tautą palenkti ir įtikinti, kad jos geradarys yra Maskva. Apie savo veiklą Guzevičius turi pranešti tam geradariui — visąsąjunginei kultūros ministerijai ir saugumo organams. Kiekvienas ministerijos žingsnis atidžiai sekamas Maskvos, kuri visu griežtumu žiūri, kad nebūtų nukrypsta nuo rusų komunistų partijos nustatytos linkmės. Lietuvos bolševikiniai kvieslingai, kaip Guzevičius ir kiti, su visu atsėdėjimu vykdo Maskvos nurodymus, ne vien siekdami komunistinę politiką Lietuvoje įgyvendinti, bet ir saugodami savo kailį.

Maskvos politbiuras ypatingu atsėdėjimu seka sąjunginių respublikų komunistinimą ir jų rusinimą. Tam tikslui kas trys mėnesiai daromi pasitarimai, kurių metu nustatoma ateities darbo gairės. Šiais metais ypatingas dėmesys kreipiamas į ateistinę propagandą, ir tam tikslui sudaryta ypatinga prieštikybė

organizacija, kuri vadinasi NAP. Liepos mėn. pradžioje sukurta naujas ypatingas padalinys, kurio uždavinys — rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais pertvarkyti radijo propagandą ir naudoti naujus būdus vesti kovai su laisvojo pasaulio radiju. Tos abi organizacijos tiesiog priklauso nuo Maskvos, kuri liepos mėn. pradžioje įsakė atitinkamai pertvarkyti kaikiurios Lietuvos įstaigoms. To pertvarkymo pagrindinis taikiny yra kova prieš tikėjimą ir lietuviybę. Lietuviybė išlieka stipri, kol lietuviuose yra tvirtas tikėjimas. Štai kodėl dabar visos smūgis nukreiptas prieš tikėjimą, didžiausią lietuviybės išlaikymo ramstį.

• Paul Claudel lietuviškai. Iš-versta iš prancūzų kalbos Paul Claudel misterija "Kristupas Kolumbas" ir pritaikinta radijo vaidinimui. "Draugo" radijas ją nori pateikti savo programos klausytojams Kolumbo dienos proga. Paul Claudel yra vienas didžiųjų šio laiko prancūzų poetų ir dramaturgų. Jo dramose pasižymi labai giliu religiniu išgyvenimu, Paul Claudel yra gyvenęs ir kūręs visuose pasaulio kraštuose ir ta aplinkybė yra labai gerai atsispindėjusi jo kūrybos tematikoje. Jį galima pavadinti visos žemės poetu. Visa žemė priklausanči visam žmogui, yra viena iš jo vedamųjų idėjų ypač paskutiniame jo gyvenimo tarpsnyje.

Tarp jo kūrinių pats žymiausias yra "Šilkinis batelis", kuriame labiausiai išryškėja viso pasaulio priklausymo visam žmogui idėja. Savo veikale "Viešpaties Angelas" jis vaizduoja viduramžių katedrų statytojų epopėją. "Vidurdienio dalybose" vaizduoja ištrėmus europiečius ir Dievo malonės ilgesį žmogui. "Pažemintas tėvas" vaizduoja Europos šviesuomenės atsiskyrimą nuo popiežiaus. "Septintos dienos kūryba" vaizduoja Kinijos žmogaus problemas ir t.t. "Kristupas Kolumbas" bus pirmas bandymas su pažindinti lietuvišką visuomenę su Paul Claudel kūryba.

• Veiklus menininkas. Leeds mieste, D. Britanijoje, tyliai viengunių vyrų namuose gyvena Vincas Jokubaitis, kuris, visą dieną dirbęs savo darbovietėje prie žiburių apdangų papuošimo, vakarais drožia iš medžio įvairius drožinius arba ką nors piešia. Ypačiai gražiai jis atlieka medžio drožinėjimus. Iš naujųjų jo tos rūšies darbų pažymėtini: "Senkapiai Lietuvoje" — dviejų pušų ir keturių kryžių kompozicija; "Marijos Žemės Madona" — lietuviško stiliaus — ilgų kasų ir paprastų drobių rūbų Madona; "Kario kapas" — po dvišaka pušimi stovi berželio kryžius prie kapo, o įrašė pažymėta: "Mother, I return no more". Vincas Jokubaitis medžio drožinių galima užtikti pas daugelį lietuvių, o ypatingomis progomis jie įteikiama ir anglų žymesniesiems žmonėms. Savo metu Nottinghamo Vysk. Edv. Ellis, apdovanotas V. Jokubaitis išpjaustinėtu kryžiumi, negalėjo atsistebėti tautodailės kūriniu ir ilgai nagrinėjo lietuviško kryžiaus detales. V. Jokubaitis taip yra pamėgęs tautodailės meną, kad jam nesigaili nei poilsio, nei išlaidų, nei vargo.

• Saleziečių Balsas, leidžiamas Italijoje (Instituto Salesiano Lituano, Castelnuovo D. Bosco, Asti, Italy) yra gal vienintelis lietuvių žurnalas, kurio iliustracijos spausdinamos keliomis spalvomis. Jo meninę priežiūrą rūpestingai tvarko dail. V. Aleksandravičius. Jo kaina metams tik \$1.

V. Petravičius

Liny rovėjos

J. Kraliausko "Urvinius žmones" sutinkant

JURGIS GLAUDA, Los Angeles, Calif.

Ispūdžius apie naują Lietuvos knygų klubo išleista knygą duodame dviejų rašytojų: Jurgio Glaudos ir Stasio Ylos. Iš jų susidaro sudurtinė recenzija, nušviečianti Kraliausko knygą plačiais šviesos ruožais. Red.

Už savo puikų kūrinių "Tales of the South Pacific" James A. Michener gavo Pulitzerio premiją.

Jūs atskleidžiate to reportažinio romano pirmą puslapį ir pasijuntate esą jo tamsiai mėlynų dangumi, gaubiančiu Pacifico išbarstytas salas; jūs pasijuntate apsilankę tose salėse, kur koralų rifai kelia bangose putas, kokono palmės saldžiai melancholiškai. Tokio žanro veikale žmonės tik papildo aplinką. Žmonės nėra veikalo centras. Ir amerikiečiai kariai toje Pacifico salų egzotikoje ne centras, bet tik lygioji dalis viso to, ką pastebėjo autorius žvalumas.

Su tokiu pat ispūdžiu susiduriame sklaidydami Juozo Kraliausko ką tik išleista Lietuvos Knygų Klubo veikale "Urviniai žmonės".

Mes neturime savo Pulitzerio. Bet jeigu mes tokį turėtumėm "Urviniai žmonės" būtų pirmas pretendentas tokiai premijai gauti. Visi esminiai reportažinio romano elementai sukurta J. Kraliausko knygoje.

Tai pasakojimas apie aplinką be centro. Nėra centrinio veikėjo, nėra užuomazgos, nėra intrigos. Tai tik pasakojimas apie 40 lietuvių, buvusių DP, kurie iš Vokietijos tremtinių stovyklų persikėlė į Kanados aukso kasyklą.

Taip daug kančios ir ilgesinimo mūsų gyvenamoje gdynėje. Taip maža džiaugsmo, gestancio problemų rimty. Mes esame užręžę. Mes galime apsimatuoti dokumentais, ne dvasia. Ir rašytojas, norėdamas eiti į koją kojos su jį skaitančia visuomene, negali išvengti užręžio slogučio. Rašytojas, atiduodamas savo dvasią visuomenei, eina tai visuomenei talkon matyti ir spręsti jos problemas.

Juozas Kraliauskas davė mums dokumentinį, reportažinį romaną, kuriuos mėgstame skaitytojas. Skaitytojas nori pažinti gyvenimą tikrą, lyg jo pamatytą. Ir tokie yra "Urviniai žmonės".

Knygos turinys sudurtas iš šešių skyrių, kurių pirmasis — prologas per daug bendras, ir dėlto blankus greta kitų puikių skyrių.

Kaip kiekvienas literatūrinis žanras taikytinas ir savas masas įvertinti kūrinių, taip ir čia, prieiname prie "Urvinių žmonių" su masteliu, taikytinu reportažinio veikalo rūšiai. Kad toks kūrinytų taptų meno kūrinio, reikia, aišku, autoriaus talento perteikti literatūrinę formą esmingiausiu būdu. Ir perteikiant nuteikti mus suprantį įvykių giliu. Tai yra ne fotografija, tai yra tikrovės škiecavimas. Ir dailininko ranka vienas iš svarbiausių perteikimo elementų.

Skurdžios iki klaukimo gamtos fonas, kur laukai atrodo po maro sunykusiomis dykumomis, kur ties skurdo vėgimais indėnai kūrėna savo mistiškus lauzus, kur kasyklų pastatai, kaip šmėkliško sapno vaiduokliai — apsigyvena, išgyvena, dirba po žemėmis, kenčia naują dalį, bendrauja su aplinka 40 lietuvių, buvusių DP. Jie labai įvairūs. Tai intelekto spektras, nuo teisininko iki mažai raštingo ūkininko. Bet jie yra vienetas bendroje masėje. Jie neprigijanti, nepripampti grupė.

40 lietuvių turi gyventi naujo gyvenimo sąlygomis. Ir jie gy-

vena. Be pastangos sudominti mus intriga ar intrigėle, autorius teikia mums paskirus ty lietuvių gyvenimo patyrimus ir pergyvenimus nuo meilės atodūsio iki žmogžudystės gelmių slapybėje.

Autorius duoda mums ty keturiadesimties lietuvių kasdienybę ir kaip tik ta kasdienybė jis neatsitiktinai laiko skaitytoją per visus 280 puslapių.

Lietuvius, išrautas iš savo i-prastinio gyvenimo, įmestas į žvėrių urvus po J. Kraliausko plunksna išėjo toks, koks jis yra tikrumoj. Lietuvius tuoj įnyko darban, nepamėtė sveikojo proto, suvokė naujos aplinkos prasmę netransformavosi iki žemo aplinkos lygmens, bet tą aplinką pritaikė sau. Nejučiomis išduotas didysis ir apdavinimo vertas lietuvių savumas. Menkoje, gyvuliškoje aplinkoje lietuvis, iš esmės žmogus su žmogiškomis silpnėmis, stovi pilnaverčiu žmogumi, nesudrėbėjusiu tikrovei pavėlgėti veidan. Toks mažas ir tarp kitko paminėtas faktelis, kad lietuviui, eidami darban, ruošė sumuštinis ir alkanais indėnų vaikams — kokia kilni atestacija mūsų žmogui!

Darbininkai, kurie vyksta į tolimus, apieštus Kanados užkampius dirbti po žemėmis, elementas kritės labai žemai, nepripamptas jau kur kitur. Tokio elemento apsuptas buvęs DP lietuvis su savo atskiru dvasiniu pasauliu, nušviestu nostalgijos ir brangių atminimų pašvaistėmis.

Buvęs teisėjas prašnekina "Gorilą" gyvenimo prasmės tema. Lietuvius ūkininkas nusigąsta nuo amžių nedirbtų laukų nykumo...

— Sam-šy! — su tuo šauksmu sutinka lietuvių alkanai indėnų vaikai. Jie tiesia į lietuvių ranką ir gauna riekę duonos, sunkiai uždirbtą po žemėmis.

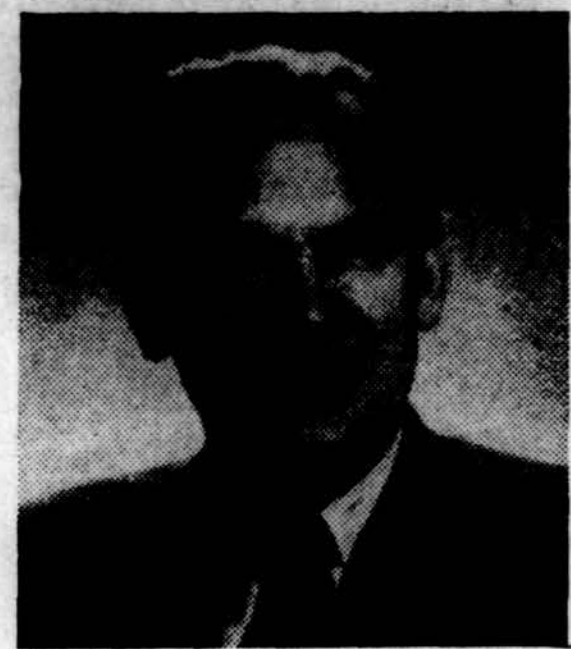
Naujoji Juozo Kraliausko knyga

STASYS YLA, Putnam, Conn.

Skaitytojai visad miela patinti naują pasaulį. O čia su nauja knyga atsiskleidžia tikrai naujas, niekam iš lietuvių, išskyrus 40, nepatirtas aukso kasyklų (Kanadoje), ty giliai žemėje paslėptų urvų, pasaulis, Keistas ir klaukus pasaulis! O žmonės, baltieji ir indėnai, ten dienas naktis dirba, tapdami urviniais visa savo būseną. Autorius 23 mėnesius buvo tos būsenos dalyvis ir stebėtojas.

Kasyklų tamsumo ir grėsmės pavidalas, tikrasis urvinis žmogus, knygoje pavaizduotas Gorilos vardu. Tai fizinio galios ir moralinės pabaisos figūra. Jis į knygos priekį išsina pasilptingu savo dingimu kasyklos prarajose. Įtarimas krinta vienam lietuviui — Jurkunui, buvusiam boksiniui, kuris kartą turėjo neišvengiamą reikalą susikauti su Gorila ir jį apraminti. Ar tikrai Jurkunus čia kalta? Štai tragiškoji kriminalinė intriga gija, kuria autorius sumaniai veda ligi knygos pabaigos.

Antroji lyriškai dramatinė knygos pynė vedama per Budrio meilę paliktajam tėvynėje sūnui našlaičiui, Jacinos — paliktajai Hanau stovykloje Lilei, ūkininko šveždos — paliktajam tėvui savo žemės sodyboje. Jie ieško ryšio, dvasinio ar laiškinio, ar nešiodamiesi su savim fotografijas, išgyvena netikrumą, seka savo sapnus, nuojautas. Ar Lile bėra ištikima, ar sūnelis neišvežtas Sibiran, ar tėvas dar gyvas ir savo ūkyje? Kiekvienas iš jų susilaukia atsakymo, deja, visi tragiško, ir kiek-

Juozas Kraliauskas

Ir, kaip indėnų vaikai, lietuvių. Su nuolat ištiesta prašymo gestu ranka. Jų ištiesta ranka siekia ir nepasiekia — ne riekės duonos, ne — bet kažkoku naujo, šviesesnio, gyvenimo pasikeitimo geryn; bent vilties, kad tasai gyvenimas pakis į gerą pusę.

Kaip alkanas indėnukas lietuvis aukso kasyklų gelmė tiesa rankas ir nori rėkti visam pasauliui "Sam-šy!" — "Aš alkanas!" Duok man bent vilties. Aplinkui nykuma nuo pasaulio sutvėrimo valandos neliestų dykinių ir dirvonų. Lietuvio kančia ir nostalgija gėsta nykių platybų erdvėje.

Daug tiesos ir daug skausmo tame atvirame, dokumentulume kvepiančiame pasakojime. Pasakojime apie paprastą kasdienybę; apie tai, kaip gyveno ir dirbo aukso kasykloje 40 lietuvių, buvusių DP.

Detaliai nenagrinėdami J. Kraliausko kūrinio, probėgom dirstelkim bent į pusl. 167 — 8, kur tėvo pasikalbėjimas su Lietuvoje likusiu sūnaus portretu. Aitri skausmo banga teškia į mus iš ty tėvo klausimų ir vaikų atsakymų ir portreto.

"Urvinius žmones" perskaitys, skaitytojas jaučiasi pašvarėjęs, pilnesnis, atgavęs vėl meilę savo broliui lietuviui.

Iš "Urvinių žmonių" vargų ir buities, iš jų tamsių urvų sunksia į mus šviesos pluoštai. Šviesos dvasiai.

KRONIKA

• Kiek išleista knygų. Pagal "Knygų Lentynoje" paskelbtus duomenis per pirmą pusmetį laisvajame pasaulyje pasirodė liet. leidinių:

metais	viso knygų grož. lit.
1951	65 52 9
1952	90 81 18
1953	86 82 20
1954	74 70 15

Per antrą pusmetį paprastai pasirodo žymiai daugiau leidinių, pav. 1951 m. — 133, 1952 m. — 117, 1953 m. — 127. Naujame "Knygų Lentynos" Nr. 5 — 6 (geg. — birž.) randame aprašymą 48 leidinių, iš jų 1954 m. — 30, 1953 m. — 3 ir 1951 m. — 15. S. m. periodikos straipsnių paskelbta lygiai 300. Nurodyta daug medžiagos prašimams apie spaudos atgavimą, tuo reikalu buvo parašyta jau 56 straipsniai, jų tarpe yra ir išlikusių kovotojų atsiminimai.

• Dr. L. Tulaba, šventojo Rašto specialistas, ryšium su spaudoje iškilusiomis diskusijomis, mums iš Romos rašo:

— Kristus mirė ant kryžiaus, o ne ant stulpo, kaip tai tvirtina Ranitas. Graikiškas "Staurōs" yra techniškas terminas nurodyti kankinimo priemonę, kuri buvo kryžiaus formos. Iš čia atsirado ir veiksmas "staurōtein", kas reiškia nukryžiuoti. Evangelijoje visur yra vartojamas veiksmas, kalbant apie Kristaus nukryžiavimą. Tarp mokslininkų nėra jokio ginčo ir jokios abejonės, kad Kristus buvo nukryžiuotas. Yra tik nuomonių skirtumas dėl paties nukryžiavimo būdo, bet apie tai nėra reikalo plačiau kalbėti.

• Cecilia Zitkus Maryland universitete šiais metais rašė studiją "Adjustment of Lithuanians in America" (Lietuvių įsikūrimas Amerikoje).

• Moksliniai darbai apie Lietuvą. Įvairiuose universitetuose bestudijuoją lietuvių mokslininkai laipsniui gauti dažnai pasirenka studijas apie Lietuvą ir lietuvių. Pvz. sesuo Lawrence Zekas, C.J.C., Bostono kolegijoje yra rašiusi apie Lietuvos mokyklą: "Evolution of Elementary School System of Independent Lithuania".

• Lanko vakarines mokyklas. Nemažai lietuvių įvairiuose miestuose lanko vakarines mokyklas. Pvz. tarp naujai įsiregistravusių Englewood Evening School studentų randame pavardes: E. Sams, Vita Valikonis, Edv. Urbikas, Petras Berbas, Urš. Slajus, S. Salcunas.

• Dr. J. Mačernio veikalas "El hombre, un enigma" (Žmogus — tai mįslė); parašyta ispanų kalba) jau išėjo iš spaudos. Veikalo kaina \$2 ir jis gaunamas autoriaus adresu: Isleta 1957, Lanus Oeste, Buenos Aires, Argentina, S. A.

• Prof. Juliusa Gravrogko išrasto aparato, skirto laivų siurbimui tirti, patentas jau atspausdintas ir profesorius jau gavo tą spaudinį iš patentų skyriaus vadovybės.

• Česlovą Grincevičių meno draugija "Satrija" paskyrė į teisingų komisiją "Draugo" skelbiamos poezijos konkursu.

nas išlyginta (gal išskyrus kiek išsiskiriantį Jurkuną ir Ritos epizodą).

Dėl šių savybių, reikia tikėtis, ši knyga bus miela aukso kasyklų mūsų skaitytojams — ir kalbiniam bei stilistiniam skoniui, ir mintijimui ir naujų patirčių pergyvenimui praturtinti. (Urviniai žmonės. Lietuviškosios Knygos Klubas, Chicago Ill. 1954. 280 p. Aplankas dailininko V. Petravičiaus. Kaina 2.75 dol.).

Kas greičiausiai auga

Medžių ir augalų augintojai sako, jog greičiausiai augas bambuko medis. Kąkurios jo atmainos per 6 savaites užauga iki 60 pėdų augstumo, dėl to juokaujama, kad, pasėjus bambuko grūdus, reikia tuojau trauktis į šalį, nes kitaip augas medis iškels tave į padangę.

Estelinės miestų studijos

Rockfellerio fondas paskyrė \$85,000 dėl Massachusetts Technologijos instituto, kad galėtų plačiau pastudijuoti miestų planavimo estetiką, darant juos malonesiems gyventi.

Ar jau perskaitei P. Kesiūno romaną

Tarp žalsvų Palapinių?

Dr. A. Baltinis savo recenzijoje apie šį romaną taip rašo: P. Kesiūno romanas "Tarp žalsvų palapinių" gražiai iškyla tarp pasiaukojimo didumą, kurį beviltiškoje kovoje dėl tautos laisvės parodė Lietuvos partizanai, ta idealizma, kuriuo degė mūsų jaunimas, liedamas kraują dėl savo žemės, tuos didžiulius nuostolius, kuriuos mums reikėjo pakelti dviejų okupacijų replėse. Todėl šis romanas skaitome su malonumu ir dideliu susidomėjimu. Ypač romane minimi žygių žavės jaunimą ir kels jo dvasią. Šis romanas, atskleidžias mūsų heroiskai tragiškus epizodus, yra šviesus spindulys tremties idealizmo ugdymui.

256 pusl. Kaina \$3.00

Užsakymus kartu su pinigais siųskite:

"DRAUGAS"
2334 So. Oakley Ave.,
Chicago, Illinois

APIE LAIKĄ IR ŽMONES

249 psl., kaina \$2.50

Sioje nuostabioje atsiminimų ir apybraižų knygoje Joną Aistį, didįjį mūsų lyriką, sutinkame, kaip reto talento pasakotoją, atkuriantį mums mūsų tėvynės vaizdus, primenantį mūsų mūsų įvykius žmones: Tuma, Binki, Miškini, Savickį ir dešimtis kitų, pamazų pasitraukusių ar besitraukiančių iš gyvenimo. Knyga parašyta dideliu nuostingu ir atvirumu, puikiu lengvu sąmojumi persunktu stilium, įdomesne, negu bet kuris romanas, tikresnė, nes tai mūsų nepriklausomybės laikotarpio tikroji atpaikša.

Užsakymus ir pinigų siųskite
DRAUGAS, 2334 So. Oakley Ave.,
Chicago 8, Ill.

Royal Blue Plan OFFERED BY

Modern Life & Accident Insurance Company

(Founded July 1923)
RALPH MANNO, President
166 W. Jackson Blvd.
4th Floor, Chicago 4, Ill.

Furnishing the Best Insurance Policies for Hospitalization, Medical Care and Insurance covering loss of salary. Lowest Rates — Claims Paid Promptly

For information on
Royal Blue Hospital Plan
Call WABASH 2-1585

Modern Life & Accident Insurance Company

Atviruko jubilėjus

Šiemet atvirukas švenčia savo 85 "gimimo dieną". Jo išradėju yra Emanuel Hermann, Vienos karo akademijos studentas. Austrovengrijos pašto ministerija sėkmingai įvedė tą naują korespondencijos formą. Britų premieras Gladstone, sužinojęs apie atviruko pasisekimą Austrovengrijoje, tuojau jį įsivedė Anglijoje, kur atvirukų paklausa buvo tokia didelė, jog Britų pašto įstaigos parduodavo po 2,000,000 atvirukų per savaitę.

Vieną kartą Gladstone pasakė, jog atvirukas išgelbėjęs jo kabinetą, nes be jo jis nebūtų įstengęs biudžeto subalansuoti. Šiais laikais atviruko tarifas mažai kuo skiriasi nuo uždaro laiško tarifo, tačiau metinė atvirukų apyvarta yra 20% didesnė negu laiškų.

kabinetą, nes be jo jis nebūtų įstengęs biudžeto subalansuoti. Šiais laikais atviruko tarifas mažai kuo skiriasi nuo uždaro laiško tarifo, tačiau metinė atvirukų apyvarta yra 20% didesnė negu laiškų.

FABER HARDWARE

2425 S. WESTERN
VI. 7-6664.

- HARDWARE
- ELLIOT DAZAI
- IRANKIAI
- STIKLAS
- ELEKTROS IR PLUMBING REIKMENOS.

ANY TYPE OF WELDING COMPLETE RADIATOR SERVICE GASOLINE TANK REPAIRS

DICK'S
DICK EASTO, Prop.
WELDING AND RADIATOR
5135 W. RIDGE Griffith 957

Geriausiai atliekamas darbas PILNAS SHEET METAL DARBAS

Air-Conditioning — Aptarnavimas Komercinis — Industrinis — Rezidencinis

Be jokio įsipareigojimo, apskaičiavimai nemokamai.

Reeder Sheet Metal Co.
4518 W. 63rd St. Portsmouth 7-9160

PLUMBING IR APSILDYMAS REIKMENYS IR APTARNAVIMAS Pilnas pasirinkimas reikmenų virtuvėms ir vonioms. Specialios nuolaidos įstaigoms.

GEO. HAZARD & SON
50 m. bižnyje
3312 S. Halsted St.
Yards 7-2331

Nemokamai apskaičiuojame remontavimus.

DO YOU NEED GLASSES? Ask about the MAXIMUM OPTICAL PLAN You will be surprised and you will be pleased.

5 N. Wabash Ave. Su'te 837
Hours: 9 to 5:30 daily
Saturday 9 to 2
Tel. STate 2-5753

FRONCZAK HARDWARE

2606 W. 47th ST. VI. 7-3138
— PLUMBING & ELEKTROS REIKMENYS
— GALIOTI ATSTOVAI
— ELLIOT DAZAI
— PILNAS PASIRINKIMAS ELEKTRINIŲ IRANKIŲ.

AR NORITE BŪTI KUNIGAIS?

Tėvų Marijonų Kongregacija, a. a. Arkivyskupo Matulevičiaus M.C. atstovai, kviečia pas save kandidatus į kunigus. Tėvai Marijonai darbuojasi Amerikos lietuvių tarpe: Dievui leidžiant jie darbuosis ir Lietuvoje; jie veda mokyklas; redaguoja laikraščius; skelbia mįslias. Pasirinkite Dievo tarnybą: darbuokitės po Panelės švenčiausios vėliava; stokite į Tėvų Marijonų Kongregaciją; raskite novicių vedėdū. Laiške pažymėkite kiek mokslo baigtę, kiek amžiaus ir koks sveikatos stovis. Laiškę siųskite žemiau paduotu adresu.

AR NORITE BŪTI BROLIAIS VIENUOLIAIS?

Marijonų Kongregacija kviečia pas save kandidatus į brolius, kurie dirbtų įvairius vienuolių darbus mokyklose, spaustuose, raštinėse, bažnyčiose ir kitur. Labai pageidaujami moką koki amata. Norintiesi pramokti kokio amato bus sudaryta programa. Paaukokite savo jėgas, gyvenimą ir sveikatą Dievui ir Panelės švenčiausios vėliavai. Tapkite Broliais Marijonais. Susirašykite su noviciato vedėju: pažymėkite amžių, sveikatos stovį ir užbaigtus mokslus.

MASTER OF NOVICES, MARIAN HILLS SEMINARY, CLARENDON HILLS, ILLINOIS

LIETUVIŠKI SALDAINIAI

KAUNAS, VILNIUS, PALANGA VARDAS SOKOLADINIAI VAISINIAI, SALTMETINIAI, KARVUTĖ ir kitokios rūšys

Vartotojai reikalaukite visose lietuviškose maisto krautuvėse. Prekybininkai užsakykite tiesiai iš gamyklos.

Mr. Stasys Petrauskas, 838 W. 33rd Pl. Chicago 8, Illinois

REFINANCE

AUTOMOBILIO MOKESČIAI

Jei jūsų dabartinis mokeskis yra per augštas, leiskite Drovers perfinansuoti jūsų automobilį žemomis mokėjimo sąlygomis.

yra lengva bendradarbiauti su DROVERS

The Drovers Banks

47th Street & Ashland Avenue YArds 7-7000

...OUR 71st YEAR

Mokslo ir socialinis progresas Salvadore

— TROPIKINIS STUDIJŲ INSTITUTAS. — PIGIŲ BUTŲ KOLONIJOS MIESTUOSE. — KAIMO PERAUKLĖJIMAS IR APRŪPINIMAS. — VOKIEČIŲ MOKSLININKŲ TALKA. — KĄ GALETUME PRITAITYTI LIETUVUJE.

DR. JUCZAS PRUNSKIS

Būdami išbarstyti po visą pasaulį ir gaivindamiesi viltimi sugrįžti į Lietuvą, privalome rinkti kas gera iš visų kraštų ir stebėti, ką būtų galima pritaikyti mūsų tėvynėje.

Studijų institutas

Keletą įdomių eksperimentų aptikau El Salvadore. Visų pirma — Tropin's Mokslių studijų institutas. Įsteigtas tik 1950 metais. Juo bandoma gilinti savo krašto studijas, nors neturint tam nei reikiamų lėšų, nei specialistų.

Šią problemą pramantant buvo pastatyti rūmai laboratorijoms ir antri rūmai — atvykstantiems mokslininkams gyvenimui. Šis institutas veikia prie universiteto, ir vyriausybė jam skiria apie 45,000 kasmet. Instituto vadovybė susitaria su įvairiais Europos ir šiaurės Amerikos mokslininkais, kviečia juos čia dirbti, apmoka jų kelionę, duoda butą, maistą, bet neskliria jiems atlyginimo.

Europos ir JAV muzėjai, universitetai yra susidomėję Centro Amerika ir pasinaudoja tuo pasiūlymu, atsiųsdami savo mokslininkus žinioms pagilinti bei eksponatų pasirinkti. Daugiausia čia dirba Hamburgo vokiečiai mokslininkai. Pats instituto vadovaujantis mokslininkas, dirbęs salvadoriečio direktoriaus žinioje, dr. Helmut Meyer-Abich yra iš Hamburgo. Ten 1949 m. baigė geologijos studijas, padarė gamtamokslių doktoratą, profesoriauja San Salvadoro universitete ir tvarko šio instituto mokslines studijas.

Atkviesti mokslininkai čia paprastai dirba nuo pusės metų iki metų. Jų čia būna 5 — 10. Paskutiniu laikotarpiu čia dirbo geografai, paleontologai — archeologai, zoologai — genetikai. Paprastai kviečiami tik specialistai, bet išimtiniais atvejais priimami ir doktorantų ruošiantieji šio krašto studijų klausimais. Pvz. vienas amerikietis tyrė genetines problemas vienos musų rūšies, kuri tik čia aptinkama.

Institutas savo tyrimus skelbia moksliniame žurnale, kuris spausdinamas čia pat turimoj spaustuvių ir išsiuntinėjamas mokslo įstaigoms ir mokslininkams, kurie šia sritimi interesuojasi. Jo spausdinama 500 egzempliorių.

Minėtasis dr. Meyer-Abich paruošė universitetinį geologijos vadovėlį, panaudodamas daug medžiagos iš jo surinktų davinų Salvadore. Jis, pvz. nustatė, kad čia 1917 m. išsiveržęs vienas ugniakalas lava apdengė 100 kvadr. kilometrų plotą. Tos lavos juodų, korėtų gabalų jis turi gausiai prisirinkęs. Savo metodu jis yra paruošęs natūralius skersinius pjūvius kaikiurų žemės sluoksnių.

Kitas tame institute dirbęs vokiečių mokslininkas nustatė, kad Salvadore archeologinių liekanų žemėlapis. Tuo būdu jis paruošia dirvą kitiems, nuodugnesniams tyrimams, nurodymams kur ką galima rasti. Kartu jis atžymi kiek plačiai kuri kultūra yra siekusi. Savo tyrimų rezultatus paskelbs straipsniuose ir atskiroje knygoje. Jis yra Hamburgo muzėjaus Amerikos sekcijos direktorius.

Be kitų dalykų, pvz. šiame institute yra panaudojamos įvairių metų okeano pakrančių nuotraukos, siekiant nustatyti svarbesnius pasikeitimus. Šie daviniai naudingi uostų statybai.

Žemės sudėti tirdami, pritrūta dulkių sluoksnius prie mikroskopinių stiklėlių, kad būtų galima nuodugniau viską klasifikuoti.

Siuo metu institute spausdinamas naujas leidinys — knyga apie El Salvadoro paukščius. Institutas turi tik vieną telefoną, yra užmieste, naujai statomo universitetinio miesto rajone, taigi — nuošaliau; stengiamasi, kad niekas čia dirbančių mokslininkų netrukdytų.

Vis dėlto, tai įdomus ir vaisingas eksperimentas, ir jei Lietuvoj mums trūktų kuriose šakose savų specialistų, ar nereikėtų bandyti ką nors panašaus kombinuoti?

Socialinis miestiečių aprūpinimas

Su kolegomis El Salvadore kultūrininkais grįždami iš to Tropinio Studijų instituto, prava-

Rūpestingai ir pigiai taisa TELEVIZIJOS

APARATUS
Garantuoją darbą ir dalis
J. MIGLINAS
Tel. Humboldt 6-1038

Saugesnės vietos taupymui, niekur nerasta. Kiekviena sąskaita yra apdrausta iki \$10,000.00. Penkiasdešimt penktą metų patyrimo ir draugiško patarnavimo.

STABAS KALBA LIETUVISKAI

DISTRICT SAVINGS
and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

P. Rimša

Artojas

žiauvoms naujai pastatytas tarnautojams pigių butų kolonijas, kurio centre dirba 1,253 Mūriniai puikūs namai, ištisos žmonės. Anksčiau buvo bandoma bežemiems dalinti žemę, bet pastebėta, kad jie reikiamai nestengia įsikurti, gautą vietą apleidžia.

Dabar, už keliasdešimties mylių nuo sostinės įsteigta žemės ūkio darbininkų kolonija prie Vaikelio Jėzaus kaimo. Čia pastatyti namukai 74-rioms šeimoms. Prie namo duodamas ir sklypas žemės — daržas. Iš kiekvienos taip įsikūrusios šeimos vienas asmuo eina dirbti į instituto ūkį. Uždirba arti dolerio dienai. Už savo trobelę ir sklypą per metus jie turi mokėti 56 dolerius. Per 20 m. išsimokės ir bus pilni savininkai.

Žemės ūkio darbininkai tose kolonijose statomos mokyklos, jie steigia savo kooperatinę krautuvę, dukart savaitėje atvažiuoja gydytojas teikti nemokamą mediciniską pagalbą. Be to — nuolat su jais gyvena vadinamieji socialiniai darbininkai.

Institutas praeitais metais gavė beveik pusketvirtą milijono dolerių iš vyriausybės, truputį mažiau iš banko pasiskolino, taigi jų pajamos apie \$7 milijonai per metus. Minėtos kolonijos pastatymas kainuoja apie \$400,000. Kasmet nusistatyta pastatyti po tokią koloniją. Namai joje duodami 20 metų išmokėjimui; nepaisoma pelno, kad tik būtų apmokėtos faktinės išlaidos, kurios siekia kiekvienam namui maždaug \$1,000.

Miestuose yra statomos atskiros pigių butų kolonijos valdininkams, atskiros darbininkams, kur butai žymiau lengvesnėmis sąlygomis įgyjami. Tose kolonijose bus mokykla, kino teatras, greito susisiektimo gatvė.

Perauklėjimas ir įkurdinimas kaimiečių

Panašiai rūpinamasi ir kaimų darbininkų gerbūvio pakėlimu. Nuo 1951 metų Salvadore ve-

CONRAD'AS—FOTOGRAFAS (Lietuvis)

Moderniškai įrengta vieta įvairioms nuotraukoms. Specialybė—vestuvės. Jau navedžiamas duodama puiki ir brangi dovana. Sąžiningas ir gražiai atliktas darbas.

414 WEST 63rd STREET
Tel. Eng. 4-5883 arba Eng. 4-5840

J. A. V-bių pilietis turi irmenybę darbą gaut

Ar jau turite įsigiję vadovėlių—KAIP PASIRUOŠTI J.A.V. PILIETIŲBEI

Jei neturite, pasiskubinkite įsigyti, nes jau baigiama parduoti laida. Tekstą peržiūrėjo teisėjas Alfonso F. Wells. Spaudai parengė Pr. Šulaitis. Anglų ir lietuvių kalbomis patiekti klausimai ir atsakymai, kuriuos klausinėja teisėjai per pilietybės egzaminus. Toliau seka plati informacija kur reikia kreiptis, ir kiek mokėti norint įsigyti JAV pilietybės dokumentus, nurodyti Naturalizacijos įstatų adresai ir kitos reikalingos žinios. Leidinio kaina 60 centų.

Pigius su užsakymais siųsti: "Draugas" 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill.

kai, kurie stengiasi išmokyti 29 stambius ūkius visoj valstybėje. Instituto vadovybė parodė nuotraukų albumą, kaip pats vyskupas koloniją šventino, kaip ten nuvykęs kunigas krikštijo pirmą ten gimusį kūdikį. Į esantį prie tos darbininkų kolonijos ūkį iš sostinės atvažiuoja turtingų žmonių, kurie protar-

Rugsėjo mėn. pradžioje atidaryta nauja tokia žemės ūkio kolonija, o poros metų bėgyje numatoma jų bent dešimtį įsteigti. Šis Žemės ūkio Kolonizacijos institutas turi savo žinioje

"PASKAMBINKIT PRIEŠPIET — ATVAŽIUOSIM POPIET" TELEVIZIJOS, RADIO, PATEFONO TAISYMAS JONAS GRADINSKAS

J. G. Television, 944 W. 35th Pl.
Telefonas FRontier 6-1998

Pas lietuvi — ir geriau ir pigiau!

NUO UZSISENĖJUSIŲ SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ IR ATVIRŲ ODOŠ LIGŲ

Tie, kurie kenčia nuo SENU, ATVIRŲ IR SKAUDANČIŲ ŽAIZDŲ, jie negali ramiai sėdėti ir nakintis miegoti, nes jų užsienėjusios žaizdos niežti ir skauda. Kad pašalinti tą niežėjimą ir skaudėjimą senų atvirų ir skaudančių žaizdų, uždekitė LEGULO Ointment. Jų gydymo savybės palengvins jūsų skaudėjimą ir galėsite ramiai miegoti nakty. Vartokite jas taip pat nuo skaudančių nudegimų. Jos taip pat pašalina niežėjimą ligos vadinamos PSORIASIS. Taip pat pašalina persėdimą ligos vadinamos ATHLETE'S FOOT, sustabdo džiūvinimą odos ir perplėšimą tarpinių. Yra tinkamas vartoti nuo džiūstančios, suskilusios odos dedrvinų, odos iššėrimų ir t. t. taip pat tinkamas vartoti vaikams kada pasirodo skaudus iššėrimas nuo vystyklų. Jis yra gera gyduolė nuo išvirsinių odos ligų Legulo Ointment yra parduodamas po 75 ct., \$1.25, ir \$3.50. Pirkite vaistinėse Chicago ir apylinkėse: Milwaukee, Wisc. Gary, Ind. ir Detroit, Michigan arba rašykite ir atsiskite Money order į:

LEGULO, Department D.
5618 W. Eddy St., Chicago 34, Ill.

MES PERKRAUSTOME JŲSŲ baldus saugiai keletą blokų arba kelias dešimt mylių

Vieno kambario baldus arba viso namo. Kreiptis pas mus. Turis daug metų patyrimo perkraustymo darbe.

Pristatome anglis ir pečiams aliejų — dideliais ir mažais kiekiais

STASYS FABIJONAS

2146 So. Hoyne Avenue Tel. Virginia 7-7097

WELCOME, SAVER!

Smulkūs ir stambūs taupytojai vienodai prašomi atsilankyti prie mūsų langelio. Jūs galite pasirinkti taupymo sistemą ir visada rasite draugiškus žmones, pasirodžiusius jums patarnauti. Sutaupos apdraustos iki \$10,000. Dideli dividendai mokami 2 kartus į metus.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1300 SO. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS
Telef.: Haymarket 1-2028

Valandos: Pirmadi., antradi. ir penktadi. nuo 9 ryto iki 4 val. vak. Ketvirtadi. nuo 9 ryto iki 8 vak. Trečiadi. uždaryta. Šeštadieniai nuo 9 val. ryto iki 3 valandos po pietų.

PERKRAUSTYMAI — MOVING

Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Iš artimų ir tolimų distancijų. Saukite:

ANTANAS VILIMAS

1841 SO. CALIFORNIA AVE., CHICAGO, ILL.
ROckwell 2-2282

Pradėk Taupyti Šiandien, Turėsi Rytoj!

Taigi, dabar pradėkite taupyti šioje lietuviškoje staigoje. BRIGHTON SAVINGS & LOAN moka 3% pelno ant jūsų sutaupų.

Kiekvienam taupytojui indėliai apdrausti iki \$10,000.00

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N.

1071 Archer Ave., į vakarus nuo California Ave.
CHARLES ZEKAS, Sec'y

OFISO VALANDOS:
Pirmadi. antradi. penktadi. ir septyadi. 9 val. ryto iki 4:30 p. p.
Trečiadi. 9 ryto iki 12 v. d.
Ketvirtadi. 9 ryto iki 8 vak.

DEL NAMAM REIKMENŲ VISUOMET LANKYKIT ŠIA

ERDVIA IR PATOGIA
BEI SENIAUSIA
LIETUVIŲ BENDROVĖS
KRAUTUVĖ

PROGRESS FURNITURE CO.

4181-83 ARCHER AVE.
Tel. LAfayette 3-3171
Brighton Parko kolonijoje

DIDŽIAUSIAS PREKIŲ VERTYBES

Naujausių madų, gerųjų išdirbysčių rakandų, kaurų, pečių, tele vizijos aparatų, refrigeratorių, ploviklių, vaikams rakandų ir visų kitų namams reikmenų.

LENGVI ISMOKEJIMAI PRITAIKOMI VISIEMS

Taupymas yra turtingumo šaltinis

Mūsų bendrovės laikomi pinigai yra apdrausti iki \$10,000

Pradėk taupyti tuojau. Mes mokame augštus dividendus

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASS'N.

4038 Archer Avenue Telef. LAfayette 3-6719
Sekretorius AUGUST SALDUKAS

Už Taupomus Pinigus Mokame 3 1/2 Nuošimčio

MOVING PERKRAUSTYMAS IS ARTI IR TOLI

Ilgų metų patyrimas — Pigus sąžiningas patarnavimas. Nauji dideli sunkvežimiai — Patobulinti perkraustymui įrankiai. kaip patys sunkvežimiai, taip ir jūsų perkraustomi baldai yra apdrausti — įsiurinti

J. NAUJOKAITIS
2022 W. 69th St., Chicago, Illinois
Telef. WALbrook 5-9209

SPECIALUS NUPIGINIMAS!

ROOSEVELT FURNITURE COMPANY, INC.
2310 WEST ROOSEVELT ROAD Telef. SEeley 3-4711

Gausite dar specialią dovaną, jei paminėsite, kad šį skelbimą matėte "Drauge"

Įvairių miegamojo baldų tik už \$149.00

Pasinaudokite šia reta proga, nebrangiai įsigyti miegamojo visą apstatymą įskaitant matracus ir spyruokles.

Atdara sekm. nuo 11 iki 5 v. vak. Užleikite!

LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

LIETUVIŠKA ISTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS

2555 West 47th St. CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-1083

B.R. PIETKIEWICZ PRES.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

Perdirbami motorai, stabdžiai, transminijos, keičiamos dalys. Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Garantuotas darbas.

M. ČESAS — A. STANEVIČIUS
1835 CANALPORT Tel. Dirbtuvės SEeley 3-2146
Namų KENwood 8-3092

TORONTO VARPO CHORO 2 KONCERTAI

ŠEST., SPALIO 2 D., 7:30 VAL. VAK.
SEKMAD., SPALIO 3 D., 3:30 VAL. P. P.

Dirigentas muz. ST. GAILEVIČIUS

DOSTOJEVSKIS TEBEKALBA VAKARAMS

PASTABOS RYSIUM SU 2-TRAJA "NU SIKALTIMO IR BAUSMĖS" LAIDA

ST. TAMULAITIS

Sovietų Rusijoje Dostojevas uždraustas platinti. Visi jo veikalai išimti iš knygynų ir su naikinti, pats gi rašytojas paskelbtas kaip nusigynęs svajotojas, tinkas skaityti tik nuobodžiaujantiems lekajams. Iš kitos vėl pusės Dostojevskio amžininkas garsusis skandinavų rašytojas K. Hamsunas, būdamas pačioje savo garbės augtumoje, štai kaip kartą yra pasakęs apie mirusį savo kolegą: "Dostojevskis... žinau jį! Menkas tai rašytojas, prasti jo veikalai".

Nežiūrint anų politiniai propagandinių bolševikų svaigiojimų, suplakančių literatūrą ir socialistinį Marks'o katekizmą į vieną šiupinį, lygiai neatsižvelgiant ambicingojo skandinavų rašytojo (iškopusio iš grez į knez, iš purvo į kunigaikščius) autoritetingos nuomonės, — vi sa kultūringoji Europa, o drauge ir visas platusis Vakarų pasaulis, Dostojevskio vardą seniai mini tarpe pačių didžiųjų savo mokslo ir meno asmenybių.

Dostojevskio žvaigždė V. Europoje ypač iškilo po 1-mo did. karo, rašytojui seniai išsintis amžinui miegui. Jo įtakoje susidarė plati psichologinė — literatūrinė mokykla, kuri davė ne vieną didesnio masto kūrėją. Aišku, rašytojo iškilimui pasitarnavo ir to meto dvasinės V. Europos nuotaikos. Prasidėjęs įvairių — politinių, socialinių, filosofinių ir žmogiškai individualių — vertybių perkainojimas, tolydžio augęs psichologijos ir psichopatologijos mokslas, pranašingai (iš 1871 m.) išsiplėdęs rašytojo skelbimas "Demonuose" apie kraštutinio liberalizmo, nihilizmo ir socializmo "rojų" ant žemės (Sovietų Rusijoje), — viskas padarė tai, kad Dostojevskis liko pačiu įtakingiausiu ir labiausiai įtartinu bei širdis apvaisinančiu rašytoju.

Ir ne be pagrindo. Didysis psichologas bus bene pirmasis iš šios žemės rutulio literatūros kūrėjų, kuris su tokia jėga ir tokiu plačiu mastu sugebėjo įžvelgti į tolimiausius žmogiskosios dvasios užkampius, išmatuoti slapčiausias kiekvienos jo horizontan užklydusios sielos gelmes, iškelti dar niekieno neatrastas (neišryškintas) mintis ir jausmus, padirginti naujam skambesiu šimtmečiais užmirštas ir niekad neskambėjusias žmogiskosios būties stygas, pagaliau parodyti šiurpią ir amžiną žmogaus tragiką, ryšium su jo nuolatine kova tarp gėrio ir blogio.

Taigi, kaip kūrėjas, Dostojevskis ne tuščiaaviduris salionų dabita. Jis nemoka grakščiai lankstyti damoms ir nuostabiai meliiai žaisti su rausva papūgėle, draugiškai nutūpusia ant jo peties. Jis ir ne stilistas (jam tai ne per daug rūpi). Ir ne estetas. Jo estetikos formulė: "Grozis tai kova tarp Dievo ir šėtono, kuri vyksta žmogaus širdyje". Šiaip ar taip šis Dostojevskio paradoksas yra gana prasmingas ir jį nuneigti ne taip greit galima.

Literatūros stilius (drauge su visais išvidiniais savo aspektais) pats vienas, kaip žinoma, dar nesudaro literatūrinės formos pagrindų. Tas pats tinka atskirai pamtai literatūros kūrinio struktūrai, fabulai, intrigai, charakteristikom, dialogams... Geras, net įžymus, literatūrinis gali kartais būti arba su visai prastu stiliumi, arba su visai menka fabula arba su ištęstais "autoriškais" dialogais...

Tai viena. Antra, pats grozis su visa savo estetika nėra vieninteliai apprendžiantieji kriterijai meno kūrinijje. Raskite

pvz. šiek tiek vertingesnę mar-moro statulą arba plastikos paveikslą, kurio turinys nieko ir nieko mums neišsakytų (jokio skausmo, džiaugsmo, kovos, melancholijos, ryžto, minties, didybės, vergiškumo...), o būtų tik nepaprastai tobulai bei šauniai sukurta ir tiek!.. Nerasime. Kodėl? Nes grožis (tvarkos, harmonijos ir tobulumo principas) reiškiasi pajustinėje lytyje tik realizuodamas kokią nors, kad ir menką, idėją. Betgi jei taip, tai juo idėja didesnė ir sudėtingesnė, tuo ir grožiui reikštis visais savo niuansais yra didesnių galimybių. Knutas Hamsunas rašė apie mažus dalykėlius naujai, tobulai ir šauniai (estetikai) ir liko dideliu rašytoju; visdėlio Teodoras Dostojevskis, kuris rašė apie didelius dalykus ne taip jau šauniai ir tobulai, laikomas daug didesniu kūrėju: jam suteikiama genialumo pažymiai, ne retai jis stačiai vadinamas geni-jumi.

Vadinasi, liter. forma ("kuri viena padaro kūrinį meno kūrinijū"), lygiai kaip ir visoks estetizmas, turi savo ribas. Bet ilgiau apie tai čia nekalbėsime.

Grįžtant prie pačio Dostojevskio, tenka priminti, kad kiekvienas rašytojas pirmiausia rašo tai, kas jį labiausiai kankina, ką jis daugiausia jaučia ir mąsto. Dostojevskis, kaip ir mūsų čiurolionis, jautė savyje naujus nuostabių pasaulius. Empyrinė aplinkuma (kuri tokia svarbi Tolstojui), žmogaus kūnas, ganta, smulkūs žmonių nuotykių jam beveik nefigūruoja. Miestas, gatvės, turgų ar beturčių kvartalai, katgoros palatos, karčiamos, uosto pakrantės jam ne objektas, o tik fonas, kuriame verda dvasios aistros. Kaip mylėjo Jonas Marijonas, kaip Pagirij senelis Anupras, pindamas vyžas, kalbėjosi su mažu anūkėliu Domininku, koki seksualiniai nuotykių vyko tarp X ir Y, kaip Naručio ežeras atrodė balseganoje mėnesioje ir kaip rytą besvintant — šiuos visus literatūrinius objektus, kartotus kitu jau tūkstantį kartų, jis pelkio aprašinėti pradantiems literatams, rašytojams moterims ir šiaip mažesnio masto kūrėjams.

Dostojevskio kūryba — augščiausio vertingumo tragedijos. Veltui jieškosio jose, kaip pas Goethe, Eschilą, Ibseną ar Šekspyrą retkarčiais padvelkiančios dieviškos harmonijos ar malonaus švelnumo bruožų. Ju nėra. Kūrėjas, lyg titanas, cina per gyvenimą, vienišas, didingas, liūdnas ir pilnas metafizinės kančios, piešdamas mums tokius vaizdus ir tokius išgyvenimus, nuo kurių mūsų silpnų mirtinųjų akys ir dvasia silpsta, vargsta ir traukiasi atgal.

Išibėgėjimui ribų jam nėra. Jo minčių ir jausmų svoris sunkiai bešlaido ploną formos lukštą. Su nepaprastu karštingišku impulsyvumu, su retu psichologiniu įsijautimu jis piešia įvairius, ligi šiol neregėtus, žmogiškuosius pavidalus: nusikaltėlius, žmogžudžius, lošikus, gašlautojus, alkoholikus, prostitutes, Dievo jieškotojus, Dievo išsižadėtojus, neramius teologinius priekaištautojus (dangaus ag-resorius) ir t.t.

Kovotojas jis visame. Nors savo artimiesiems ėakosi esąs lietuviškos kilmės, jis aršus pan-slavistas, karčias rusas patri-tas, matas Rusijos mesianizme visos Europos išsigelbėjimą. Nemėgo, nekętė Vakarų. Dar labiau nekętė Vakarų kataliky-bės. Kur tik išgalėdamas kovojo su popiežiais, kardinolais ir visa dvasiškijs, aiškindamas jų "nuklydimus". Kėlė, augstino

ortodoksiją, kuri, jo supratimu, tėra vienintelė — tikroji Kristaus bažnyčia. (Bet ateitis parodė, kad katalikybė liko nepalyginamai atsparesnė prieš "Demonų" — bolševikų — karalystę negu ortodoksija).

Teodoras Dostojevskis gimė Maskvoje 1821 m. gydytojo šeimoje. Turėdamas 23 metus, buvo nuteistas už socialistinį veikimą mirties bausme, kuri prie duobės krašto jam buvo pakeista 4 metų Sibiro katgora. Atlikęs bausmę, gyveno Petrapijlyje, išsižadėdamas socializmo. Sirgo epilepsija ("nuomariu"), turėjo nenugalimą aistrą lošti. Miršta 1881 m., visų plačiųjų sluogsnų pripažintas ir gerbiamas kaip didelis rašytojas. Jo veikalai: "Vargšai žmonės", "Užrašai iš mirusių namo", "Pažemintieji ir nusikaltėji", "Nusikaltimas ir bausmė", "Idiotas", "Demonai", "Broliai Karamazovai" (pagrindinis jo kūrinis), na, ir dar keli šiek tiek mažiau reikšmingi. Jo dukė Dostojevskaitė yra paskelbusi ilgus ir idomius straipsnius apie savo tėvą, kuris, kaip savo šeimai pats yra ne kartą tvirtinęs, buvęs lietuviškos kilmės. Nepr. Lietuvos spauda apie tai savo laikui daug rašė.

Tikrasis Dostojevskio įvertinimas, toks, kokį mes jį šandien suprantame, atėjo gerokai vėliau po jo mirties. Kodėl? Todėl kad rusų visuomenė ir kritika nebuvo pasirengusios sutikti tokį įvykį, tokį kūrybinį laimėjimą, kuris pranoko viską, ko galima buvo tikėtis ir ką patys Vakarai tik šiek tiek vėliau sau tesusikūrė.

Savarankiškos Nietzsche, Strindbergo, Meterlinko ar Kierkegaardo idėjos (su viršžmogių, "mistikais siaubais", mėlės ir grožio demonizmu, su dekadentizmu, simbolizmu ir žmogaus būties tragika — egzistencializmu) — viskas jau daug anksčiau randama didžiojo rusų rašytojo veikaluose. Tas pats tinka ir psichopatologijos mokslui — ir jo pradžia Dostojevskyje.

Trijų tomų romanas "Nusikaltimas ir bausmė" (kurio 2-trają laidą lietuviškai šią vasarą išleido "Nemuno" leidykla Chicagoje) yra vienas iš svarbesnių ir įdomesnių Dostojevskio kūrinių. Romano idėja ra-

P. Augustas

Baimė

šytojui kilo dar Sibire, esant katgorininku.

Aprašomas čia jaunas neturtingas studentas Roskolnikovas, kuris nori sau pačiam įrodyti, jog, jei tik išdrįs, galės likti panašus į Napoleoną, Cezarį, Aleksandrą Makedonietį, tą viršžmogį, kuris pats sau leidžia įstatymus ir doros normas. Šurpiose aplinkybėse jis nužudo kirviu seną palūkininką ir išplėšia jį turtą. Seka dvasinė kančia, prisipažinimas, bausmė, Sibiras... Roskolnikovas pasijunta gimęs ne didvyriu, ne viršžmogiū, o paprastu kirminėliu šalia kitų mažų kirminėlių, nes jis, pasirodo, "neišdrįso", palūko...

Visame veikale daug įspūdingų situacijų. Charakteriai gyvi, originalūs, pilni žmogiškų impulsų ir perdem tikri, taip kad skaitydamas regi patį tekantį gyvenimą. Romano populiarumui rusų visuomenė pagelbėjo keistas sutapimas: bespausdinant kūrinį, Maskvoje įvyko panašus užmušimas, kurį įvykdė irgi studentas, pavardė Danilovas. Dar nuostabiau, kad teisme šis studentas motyvavo savo nusikaltimą panašiai, kaip jį motyvuoja "N" ir bausmės" herojus Roskolnikovas...

Mūsų žemėje Dostojevskis bus žinomas tol, kol amžinieji žmogų liečiai klausimai neišnyks iš mirtingųjų proto ir širdies. Bėgs laikas, keisīs šimtmečiai ir

rimas Slavų Studijų komiteto prie Columbijos universiteto New Yorke. Šiuo leidiniu naudojasi JAV vyriausybės įstaigos, kaip žvalgybos skyrius, JAV Atominės Energijos komisija, Valstybės departamentas. Finansinius šio periodinio leidinio reikalus aprūpino Rockefellerio fondas, paskyręs \$99,000; tų lėšų užteks iki 1960 metų pradžios.

Tik ką iš spaudos išėjo ANATOLJAUS KAIRIO EILERASČIŲ RINKINYS **AUKSINĖ SEJA** Kaina \$2.00 Užsakymus ir pinigų siųskite: „DRAUGAS“ 2334 So Oakley Ave. Chicago 8, Ill.

DRAUGO RADIJAS
5 KARTUS SAVAITEJE NUO 8:30 V. V.
Per radio STOTĮ WOPA (1490 AM — 102.3 FM)

- Politinės Zinios
- Filmų Apžvalga
- Chicagos Zinios
- Športo Kronika
- Religinė Valanda
- Politinė Apžvalga
- Lietuviška Muzika
- Kultūrinė Kronika

KLAUSYKITE DRAUGO RADIJĄ
Atsukite radiją į stotį WOPA (1490 AM ir 102.3 FM Kas vakarą 8:30 iki 9 val. vakaro

TAUPYKITE
Chicagos Stipriausioj Taupymo Įstaigoj
TURTAS \$46,000,000.00
ATSARGOS FONDAS \$3,700,000.00
JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager
ISTAIGOS Kasdien, įskaitant šėstad., nuo 9 v. ryto iki 4 p. p.
VALANDOS: Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

Paminėkime šią reikšmingą Illinois Savings & Loan bendrovių savaitę. Pradėkime taupyti, kad užtikrintume saugią ateitį. Jūsų indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

V. P. PIERZYNSKI, sekretorius
CONTINENTAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4559 So. Paulina St., Chicago, Ill.
Tel. YArds 7-0145-6

MUTUAL FEDERAL SAVINGS REKORDAS....

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutauptą dolerį
- Augštus dividendus išmokėjo visada be perstojo
- Patrauksime jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

! Pradėkite Taupyti Šiandien !

AND LOAN ASSOCIATION
Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill.
Phone VI 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

ALGIRDAS LANDSBERGIS KELIONĖ
Premijuotasis romanas
259 psl., kaina \$2.50
V. Adamkevčiaus aplanka
Užsakymus su pinigais siųskite: **DRAUGAS** 2334 So. Oakley Ave. CHICAGO 8, ILL.

Šių metų rugsėjo mėn. sucina vieni metai, kai D. JURJONAS įsteigė namų ruošos, dovanų, dažų ir sieninų klijuoti popierių krautuvę prie 3524 So. Halsted St., Chicago 9, Ill., tel. Bishop 7-3371. Ta proga D. Jurjonas pagerbdamas savo mielus pirkėjus, kurie ištisus metus apsirūpino toje krautuvėje reikalingomis prekėmis ir tuo pačiu palaikė lietuvių prekybos įmonę ir kurie atvykę šiame mėnesyje į tą krautuvę nusipirks bent už 5 dolerius, gaus prekę priedu pasirinktinai už 75c. nemokamai. Pirkusieji už daugiau gaus atitinkamai ir vertingesnę dovaną. Todėl įsijaukite D. Jurjono krautuvėje!

PLUMBING - HEATING SERVICE
Free Estimates
AUTOMATIC WATER HEATERS
General Remodeling — Modernizing
Licensed — Bonded Plumbers
Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai
O. B. RENNANZ
WAlbrook 5-3451
B. SERAPINAS, GrOvehill 6-6708

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
INSURED UP TO \$10,000
SAVINGS REKORDAS....

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

PIRMASIS MANO PACIENTAS

P. KESIONAS, Chicago, Ill.

Nebuvo Jonas man labai geras draugas, bet jau toks mūsų likimas — amžinai kartu: kartu augome, kartu mokėmės, kartu lankėme universitetą, kartu pradėjome ir kiekvienas savo karjerą — jis pradėdantis advokatas, o aš jaunas gydytojas.

Ak jau ir seniau mes vienas kitam esame nemažai pridavę pokštų, kartais ir labai nemalonių, bet tai vis dar buvo nieko, tik jau paskutiniuosius išdai-gos aš jam niekuomet nedovanosiu, nes jis mane ne vien pažemino prieš žmones, išjuokė mano profesiją, bet žymiai pakenkė ir mano karjerai. Juk tai baisu — vietoj rimto gydytojo, aš buvau pravadintas tokiu vardu, kurio aš čia negaliu Jums net pakartoti. Nors aš iš to miestelio išsinešindavau tuojau, bet tas vardas mano tebepersekioja net iki šiai dienai. Žinoma, kalti ir tie laikraščiai — su didžiausiu malonumu išdėstė, išklotė viską su visomis smulkmenomis, dar gerokai net pagrazindami (nors ir be pagrįžtinu man pakankamai buvo jau gražu).

O buvo taip: Kai mes gavę teisę — vienas verstis advokata, o kitas atidaryti nuosavą gydytojo kabineta — nuvykome į mažą provincijos miestelį, tai rimtai susitarėme kito neapleisti, nelaimėje gėlbėti, o kas svarbiausia, kiti kitam padėti pagauti klientą ir pacientą.

Aš, kaip pridera padoriui piliečiui ir geram draugui, tuojau ir pradėjau vykdyti tą mūsų susitarimą. Kaip tik Jonas vienoje palėpėje įsitaikė savo kabineta, aš suradau apskrią, ponitę ir sakau: „Mano draugas va tik ką atvyko į jūsų miestą ginti jūsų nuo skriaudėjų ir apskritai rūpintis jūsų gerove, bet žinai gi, jis dar visai jaunas advokatas, todėl trūksta ryžtingumo, reikalinga padrasinti, pakelti jo ūpą...“

— Bet kuo aš čia galėčiau jam padėti? — atsikerta mieloji ponita.

— Viską aš jums papasakosiu ir pamokysiu kas ir kaip reikia padaryti, tik jūs klausykite manęs.

Rytojaus dieną malonioji ponita jau sėdi advokato kabinete ir dėsto savo bėdas:

— Esu vargšė našlė, neturiu kas mane užtarti, o esu labai skriaudžiama.

— Mielai padėsiu tamstai, — nepajėgdamas sulaukyti širdyje kylantį džiaugsmą, švelnutėliu ir pilnu užuojautos balsu atsako Jonas.

— Matai, turiu nepertoliausią nuo čia dvaro centą, velionis vyras, duok Dieve jam Dangaus Karalystę, vos suspėjo nupirkti prieš savo mirtį, o tai kur aš vargšė būčiau dingusi pasilikusi viena. Viskas būtų gerai, jeigu ne tas ūkvedys, tas nevidonas. Vien tik prisiminus jo vardą kraujas sustingsta mano gvslose.

— Ūkvedys! taigi jį kaip be-matant galima sutvarkyti, juk dvaras yra tamstos nuosavybė? — nekantrauja jaunasis advokatas.

— Žinoma, koks čia klausimas, bet jis su manimi visai nebeturi skaitytis, elgiasi taip, lyg jis pats būtų to dvaro šeimininkas.

— Išvaryti, ir viskas.

— Taigi, lengva pasakyti, bet pabandykite išvaryti, jeigu jis visai manęs neklausio.

— Tada, žinoma, tenka kreiptis į teisną, o teismas jau jį sutvarkys.

— Taigi, dėl to aš ir atvykau pas tamstą. Ak mes čia turime jau seną advokata, rodo neblogas ir žmogus, bet tas nedorėlis jau nupirko jį, nuėjau tai

su manimi ir kalbėti nebeturi, prieš savo draugą jis, girdi, bylos negalys kelti. Tiesiškai! Kaip tyčia, mūsų laimei, ir tamsta čia atsiradai.

— Gerai, tuojau užvesime bylą; prašome dabar papasakoti visas smulkmenas.

Išdėsiu visus savo vargus, labai nuliūdusi įdomioji klientė dar pridėjo:

— Svarbiausia tai, kad jis mano vienintelę dukterį baigia pavilioti — jį jau eina išvien su juo.

— O kiek metų turi jūsų dukrelė? — nepaprastai susidomėjęs paklausia advokatas.

— Vos tik baigia šešioliktuosius, visai dar vaikas.

— Šioji aplinkybė labai palengvins tamstos bylą laimėti.

— Aš taip esu susikrimtusi, jog nieko nepagalvėčiau, jeigu tik kas išgelbėtų mane nuo to nedorėlio — atiduočiau jį geras rankas visą dvarą ir net savo vieturę... — nedrąsiai pridėdama ant stalo priešais jaunąją advokatą ir tikros gražuolės fotografiją, — tik pažiūrėkite, juk ji beveik dar kūdikis...

Jonas akys suvilgė, skruostai ima rausti, jis negali atitraukti akių nuo šios fotografijos.

— Puikią turite dukrelę! — gerokai sumišęs ir slėpdamas džiaugsmą, kad likimas atsiuntė jam tokią klientę, sumurmą Jonas.

Ji išėjo.

Vos spėjęs užtrenkti duris, išleisdamas pirmąją savo klientę, jis griežia telefono ragelį ir net užduodamas viską, su visomis smulkmenomis, išpasakoja man. Aš, žinoma, džiaugiuosi kartu su juo ir sau patenkintas, kad padariau gerą darbą — pralinksminau savo draugą ir pragiedrinau jo niūrią nuotaiką.

Rytojaus dieną jaunasis advokatas gauna tokio turinio trumpą laiškėlį: „Prašom bylą nutraukti, nes mano dukrė su ūkvedžiu jau pabėgo“.

Pagaliau ir aš pabaigiau įrengti savąjį kabinetą. Visą pirmąjį mano namelio augštą išdailinau, išpučiau, susimedžiojau senų kėdžių, aplūžusių stalių, ant vieno pristatinėjau įvairaus dydžio bonkučių, pariojau senas svarstyklės, tai ir buvo mano kabinetas. Priešais padariau jaukų laukiamąjį: ant stalo prikroviau senų žurnalų, o prie lango pastatiau net popierinių gėlių puokštę. Pats apsilvilkau baltutėlį apsiausta, atsisėdau prie savo stalo ir laukiau vargšų ligonių, įješkančių mediciniskos pagalbos ir skausmų nuraminimo.

Laukiu dieną, laukiau kitą — nė gyvos dvasios. Nuobodoka, bet ką gi, reikia kantrybės, kiekviena pradžia sunki.

Antrosios dienos vakarą, labai jau nusiminęs nudūlinau į antrąjį augštą, kur buvau įsirengęs pastogėję gražų butą, net su balkonu virš laukinių durų. Pavirstu į lovą ir imu snausti. Tik staiga kad ims kažkas tūpinti iš lauko durų varpelio rankeną (atvirai kalbant, tai ne varpelis buvo, o tikras varpas, panašus kaip ugniesgaisio vartojas, kai skuba į gaisro vietą) ir taip nervingai, taip garsiai tampo, jog aš pamaniau, kad vargšas ligonis ten kur nors jau baigia numirti. Kaip šokau iš lovos, o čia kaip tyčia nesuigaudau iš susijaudinimo, nesurandu nei naktinio apsiausto, nei šlepečių, nebesurandu nei kur durys. Beskubėdamas nuverčiau nuo stalo lempą, ir taip patamsy vos nugarbaliojau apačion. Pradarau duris — nieko nėra, pavėlavau, kol nusiritau nuo augšto.

Sugrįžau į lovą visas perpykęs ir susikrimtęs dėl savo žioplumo.

Rytojaus dieną vėl laukiau, ir vėl niekas nepasirodo, išskyrus vieną visą pašinę senį, kurį aš jau buvau pasirošęs apžiūrėti, kai jis nustebejęs pareiškė: „Ką jūs čia norite su manimi išdaryti — aš atėjau dūmtraukį išvalyti“.

Vakarą neinu gulti iki vidurnakčio, manau, naktis man laimingesnė, gal vėl ką nors Dievas atneš.

Jau pats vidurnaktis — niekas nė nesušlama. Nusibodo, ir vėl atsigulu bet šį sykį jau gudresnis — nebeuusiengiu, o drimbu į lovą su visais drabužiais.

Vos tik užgesinau šviesą ir sumerkiau pavargusias akis, ir vėl tas pats alarmas, bet dar triukšmingesnis. Aš galvotrukėiais žemyn, atplėšiu duris, bet koks buvo mano nustebimas — ir vėl nieko, nė pėdsakų, kad kur nors būtų būta žmogaus. Su griausmu užtrenkiu duris ir vėl dūlinu ant augšto. Tik belipant nerangiai laiptais šauna į galvą mintis: „Nagi koks aš asilas! juk tai čia to padaužos Jono darbelis, suuodė, matyt, kas ta jo pirmoji klientė buvo. Na, tai dabar aš tave pamokysiu, tik pabandyk dar kartą pasijuokti iš manęs.“

Rytojaus nakčiai pasirošiu kaip tikras strategas, su visomis smulkmenomis. Pripilu kibirą labai nemaloniai kvėpiančio skysčio, aklinau uždengiu ir nunešu į balkoną. Nekantriai laukiau vakaro. Sutemus atsisėdu tame pačiame balkone ir laukiau tamsoje patenkintas savo išmoniu. „Dabar pamatysime, kuris juoks paskutinis!“ — galvoju.

Besėdint pagauna baisus snaudulys — laikausi, neužmiegu. Tik štai patamsyje girdžiu žingsnius. Aha! pakliūsi, paukštel! Na, kaipgi jau grabalioja ir įjėsko skambalo rankenos. Aš net kvapą sulaikiau iš susijaudinimo. Kaip tik patraukė porą sykių, aš ir nebeįstovėjau — paleidau visą kibirą ant to padaužos galvos...

„Ai-ai-ai! koks čia beprotis taip man padarė! Aš atėjau įjėskoti gydytojo, mano žmona prie mirties, o čia pakliuvau pas kažkokį beprotį...“

Strimgalviais lekiu žemyn, aiškinuosi, atsiprašinėju, bet

vargšas žmogelis bėga kiek įkabinamas ir vis kartoja: „Beprotis, tikras beprotis!“

Stoviu, lyg stabo ištiktas, tamsoje ir galvoju: matai, padaryk kam gera, tai tau taip atsilygins, jog visą amžių minėsi.

Tik žiūriu — vėl kažkas atidūlina. Laukiu — ar tik nebus tas piktadarys Jonas. O kaipgi, taip ir selina, kaip katinas žvirblį sekdamas.

Tik dabar tu, beždžionė, atkerplini, o kur tu buvai anksčiau — dėl tavo kvailumo aš taip išniekinau savo pirmąjį pacientą! — prakošiui per dantis ir pasirošiu smogti.

Staiga jis sugriebia savo geležinėmis rankomis mane į glėbį ir laiko kaip kokį berniukštį (palyginus su manimi, tai jis buvo tikras milžinas). Aš bandau dar spurdėti, bet jis sako: — Dabar bus kvit, kaip tu man, taip aš tau.

DEMESIO

SELECTED MALE & FEMALE NURSES AT A E T N A NURSES REGISTRY

Registered • Licensed Practical • Trained Practical • Graduate & Trained Pediatric City Wide & Suburbs 24 Hr. Telephone Service LONGBEACH 1-7388 4821 N. Sheridan

PETE'S PIZZERIA

Geriausia „pizza“ visame mieste. Spaghetti, Ravioli, Italiskų dešų su mėsinais. Sutaisme išsinešti. Sautite Grovehill 6-9302.

1406 W. 69th St.

BILL'S NURSERY & LANDSCAPING

Flagstone terraces, sod, cinders. Daržams užpildyti juodžemė — Jardaai ar vežimais. Spygliuočiai medžiai, visokių rūšių krūmai. Nėmamiems apskaičiavimams Sautite PRescott 9-0774. 10329 S. HALSTED

Comptometer-mašinosčio mokykla pradeda rudens semestrą

Per 3-4 mėn. įsigys gerą profesiją ir niekuomet nebeįstų į dulkėtą fabriką. Skambink tuojau mokyklos vedėjui P. Kesionui, tel. Bishop 7-3013 arba kreipkis tiesiai į mokyklą adresu 938 W. 31st Place.

ANGLŲ KALBOS PAMOKOS

K. KALNENAS 6402 S. Fairfield Ave., Chicago 29 (3-dias augštas, durys po kairė, arti 63-dios gatvės ir California Ave.) duoda treniryną prieš karą baigę Chicago universitetą. Vienas doleris val. — privačios Vertimai, anketų pildymas, įvairūs raštai angliskai.

ŽIŪRĖKITE

Kas Yra Mūsų

Pirkėjai!

Geriausios žmonės — kaip

eiliniai, taip ir profesio-

nalai — iš arti ir toli

lanko

METRIKIŲ

FARM FOOD CO.

KRAUTUVĖ

1804 West 47th Str.

Arti Wood Str.

Telef. YArds 7-8393

VYRIAUSIA LIETUVISKŲ

VALGIŲ BOSTINE

JUDITA

Metrikaitė

SURIŲ KARALAITĖ

5255 S. Union Ave. Tel. CAhmet 5-1127

Prityres mechanikas, turis moderniausias

frankus gerai ir nerangiai pataiso, ka-

roseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja

motorą. Kad taupiau naudotų benzino ir

alyvą. Dirbuvė yra 3231 Lowe Ave. Įva-

žuoti reikia iš lelos. Kas negali atvažiuoti

į dirbtuvę, skambinkite telef. sustarimui.

— Taigi, — vapolioju aš, — tau nieko, o man dėl tavęs, tu akiplēsa, ko gero dar teks į belangę atsitūpti.

— Nebijok, apginsiu, tu būsi pirmas mano klientas.

NAUJAS PATENTAS ZIORKITE SENSACINGAS DURŲ SUREGULIAVIMO APARATAS Door Positioning Apparatus

Grindims arba kituose atidarymuose naujos namuose. Rezidencijoms — Prekybinams namams — Mokykloms Outright arba Royalties Sautite HUNter 5-1806 Tiktai vakarais

A — ACME ROOFING, HARDWARE & PAINT CO.

Bet kokios rūšies stogas uždedamas ir pataisomas. Dumtraukiai pagaminami, pataisomi ir „tuckpointed“. „Gutters“ ir „downspouts“ įtaisomi, pataisomi, dažomi.

Pilnai apsidraudę, darbas garantuotas. Krautuvs atdaros kasdien, sekmi. ir šventad, nuo 7 v. r. iki 10 v. v.

LAwdale 1-6047 3925 ROOSEVELT ROAD

MICHELLE

(Formerly of Michigan Ave.) OFFERS

„Bring a Friend“ Special on Permanent Wave. You and a Friend can get a Permanent Wave. Both for \$11.00

at J. & M. BEAUTY SHOP

Dedicated to making women beautiful

7905 Oglesby (S. E. corner at 79th) So. 8-5434

KIAUSŲ

Nemokamai 1 svaras Otemorgarino su šiuo skelbimu

IDEAL MEAT MARKET 1927 S. Blue Island Ave. CANal 6-3166

Galite Pasirinkti Pačius Puikiausius Viščiukus

Paruošime pagal užsakymą KEPTI, VIRTI, TUSINTI JAUNI VIŠČUKAI

Ypatingi paruošimai vestuvėms ir pabūvams.

Mizialkos Poultry House

4379-81 ELSTON AVENUE Mes nuvežiame MU 5-5522

Laisva vieta automobiliams

AUDYKLA JUOSTA

Sav. Kazys Prišmantas 1805 West 46 Street

Chicago 9, Ill.

Telef: LAfayette 3-3085

Gamina juostas, takelius, juosteles, pagalves vardinį, gimimo ir kitų progų dovanoms. Taip pat galima gauti ir knygy.

NOCTURNAL HOLY HOUR FOR MEN

ON THE LAST SATURDAY OF EVERY MONTH AT 11 P. M.

Guard of Honor of The Blessed Sacrament HOLY HOUR for Women... Third Sunday of Every Month — at 4 P. M.

NOCTURNAL ADORATION SOCIETY

NOTRE DAME CHURCH

1335 WEST HARRISON STREET

CHICAGO (7), ILLINOIS

MUFFLER ĮTAISYMAS NEMOKAMAI

„LIFETIME“ GARANTIJA

ĮTAISYMAS ANT BET KOKIO FORD \$7.05

ĮTAISYMAS ANT BEVEIK VISŲ CHEVROLET \$6.65

JUMS BELAUKIANT

MUFFLERIAI IR VAMZDZIAI VISEMS AUTOMOBILIAMS

Nuo pirmadienio iki šeštadienio 8 iki 6; sekmadienį 9 iki 2:30

MARTIN MUFFLER SALES

6547 SO. WESTERN AVE. GROvehill 6-9823

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILĮ

Stasys Dapkus

Body Repair 3255 S. Union Ave. Tel. CAhmet 5-1127

Prityres mechanikas, turis moderniausias

frankus gerai ir nerangiai pataiso, ka-

roseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja

motorą. Kad taupiau naudotų benzino ir

alyvą. Dirbuvė yra 3231 Lowe Ave. Įva-

žuoti reikia iš lelos. Kas negali atvažiuoti

į dirbtuvę, skambinkite telef. sustarimui.

P. & J. JOKUBKOS Laikrodžių, Brangenybių, Radijo, Televizijos Krautuvė (Buv. Kass-Kazakausko krautuvė)

1. Sužiedotųjų ir vedybiniai deimantiniai žiedai, 2. Laikrodžiai, 3. Sidabro peilių, šaukučių ir šaukštų komplektai, 4. Foto aparatai, 5. Piniginės, 6. Zenith, Dumont ir G. E. televizijos ir Zenith, G. E. ir Bulava radijos, 7. Televizijos ir radio lempučių, 8. Žaislai ir rašymo reikmenys. Elektriniai indai. Laikrodžių ir televizijos aparatų taisymas

4102 Archer Ave., Chicago 32, Ill., Tel. LAf. 3.8617

DINE JUCUS SISTERS RESTAURANT (Naujai) dabar atidarytas

Galima gauti rūgščių kopūstų ir kitų skanių lietuviškų valgių. Atidarytas per visą naktį. 29 metai toje pat vietoje.

1608 W. 47th St., Tel. LA 3-9670

JUST ARRIVED! PAUL PETERSON'S LODGE

Route 14, Crystal Lake

Your hosts, PAUL and SYLVIA PETERSON proudly announce the opening of their new restaurant serving the same fine food and drink as Chicagoland customers have been enjoying for years at the EVERGREENS in Dundee and the SUPPER CLUB in Palatine.

For Reservation Phone — Crystal Lake 125

THE HOME MISSIONS NEED YOU!

THE JOSEPHITE FATHERS ARE SEEKING MORE VOCATIONS FOR THE NEGRO HOME MISSIONS

Do you know that the Josephite Fathers give Spiritual Care to 139,000 Colored Catholics — but more than Seven Million American Negroes attend No Church?

Are you a boy or young man with exalted ambition? Will you volunteer to be a Josephite Missionary to help teach Religion to these 7,000,000 people?

WHY NOT WRITE TODAY FOR THE JOSEPHITE BOOKLET...

on the Priesthood to: on the Brotherhood to:

Rev. Benjamin Horton, S. S. J. Rev. Patrick Deale, S. S. J.

1130 N. Calvert Street St. Joseph's Seminary

Baltimore 2, Maryland Washington 17, D. C.

K. GASTŪNAS MOTERŲ ROBU SIUVEJAS

Prima moteriškų kostiumų ir patų užsakymus. Iš įvairių kailių užsakyti paltai duodami išmokėjimui. Jie toli pralenkia savo kokybe gatavus ir pigiau kainuoja.

6715 SOUTH MARSHFIELD AVENUE

Chicago 36, Illinois . . . Tel. REpublic 7-6329

DIEŅRASTIS MĒNESIUI NEMOKAMAI!

Didelis šių dienų įtepmimas, karo ir kitos galimybės verčia visus atsidėjus sekti kasdienius įvykius. Tam reikalingi dienraštis darosi būtinybė.

Šiais metais sueina 50 metų kaip iškovota spaudos laisvė. Tas jubilėjus tebūnie minimas šūkiu: kiekvienose lietuviškuose namuose „lietuviškas“ laikraštis, o šiuo metu — lietuviškas dienraštis. Dienraštis „Draugas“, pats švedamas 40 m. sukaktį nuo įsikūrimo Chicagoje, daro iš savo pusės auką: naujiems skaitytojams siūsiame dienraštį per mėnesį laiko nemokamai, tik malonkėite atsiųsti adresą savo ar kito kuro turintis.

„Draugas“ yra sutelkęs arti 1,000 bendradarbių, korespondentų ir informatorių, kas šeštadienį duoda mokslo, meno, literatūros priedą, turi specialius skyrius: moterų, jaunimo (atitinkami, skautų, studentų), sporto, sveikatos patarėjų; kasmet duoda \$1,000 premijos geriausiai romanui ir pačiam atkarpoje spausdina rinktinis kūrinis.

„Draugas“ turi savo bendradarbius Kanadoje, Kolumbijoje, Venecueloje, Brazilijoje, Argentinoje, Čilėje, Švedijoje, Belgijoje, Vokietijoje, Šveicarijoje, Italijoje, Prancūzijoje, net ir Australijoje.

Imdami nemokamai „Draugą“ mėnesiui Jūs niekuo neįsipareigojate, o turėsite progos susipažinti su geriausiu lietuvišku dienraščiu. Jei „Draugo“ dar neskaitote, atsiųskite savo adresą, o taip pat adresus av

MIRTININKŲ STOVYKLOSE

J. KUZMIONIS, D. Britanija

Rugpjūčio 19 d. išėjo iš spaudos lordo Russell'io knyga "The Scourge of the Swastika", kuri aprašo triukšmą sukėlė D. Britanijoje.

Lordas Russell'is, kuris šio krašto teisingumo ministerijoje užėmė augstą vietą, vyriausybės pasiūlytas atsisakyti arba sulaukyti atspausdinti knyga, pasirinko pirmąjį kelią, kad, kaip jis pats pastebi, primintų užsimiršusiems, kokių nusikaltimų padarė Vokietijos naciai paskutinio karo metu.

12 milijonų aukų

Knygos autorius pastebi, kad karo paskelbimo metu Vokietijoje buvo šešios koncentracijos stovyklos, kuriose vokiečiai laikė apie 20,000 kalinių. Sekančių dviejų metų bėgyje stovyklų skaičius žymiai pašoko ir plačiai pasklidę jų pavadinimai, kaip — Auschwitz, Belsen, Buchenwald, Flossenbürg, Mauthausen, Natzweiler, Neuengamme, Ravensbrück, Sachsenhausen ir kt.

Karo metu šiose koncentracijos stovyklose žuvo apie 12 milijonų žmonių — vyrų, moterų ir vaikų, kurie buvo sugabenti iš įvairių nacių okupuotų kraštų. Su didžiausiu kritiškumu skaičiuojant, tų aukų skaičius viršija 8 milijonus.

Iš svetimų kraštų sugabenti kaliniai tose stovyklose gyveno nepaprastai sunkiose sąlygose: jie buvo mušami, kankinami, alkiniami, nužmoginami ir sunaikinami.

Auschwitzo stovykloje

Oswiecien arba Auschwitz prieš karą buvo 12,000 gyventojų miestas, nutolęs nuo Varšuvos 160 mylių. Geografiniu atžvilgiu šis miestas buvo skurdus — apie jį driekėsi pelkės ir nėsibrendami keliai.

1941 m. Himmler Auschwitz įsteigtos koncentracijos stovyklos komendantui Rudolfui Hoss davė keturias savaites laiko sudaryti žydų klausimo "galutinio išsprendimo" planą. Netrukus po to į stovyklą pradėjo plaukti per Birkenau stotį tūkstančiai sugaudyti žydų. Kadangi stovykloje tuo metu nebuvo įrengtų krematorių, nekalios aukos buvo nuodijamos laikinai įrengtuose dujų kambariuose ir laidojamos grioviuose. Netoliese buvę du ūkiai buvo greitomis perdirbti į egzokucijų "įstaigas". Silpnesnieji, negalėję savo jėgomis ateiti, buvo vežami sunkvežimiais.

"Desinfekcijosraum"

Kaliniai, atgabenti į tų ūkių kiemus, buvo nurengiami už specialiai įrengtų tvorų. Ant medinių durų kabėjo užrašas: "Desinfekcijosraum", kad nelaimingos aukos manytų, jog viduje būsiandos tik dezinfekuojamos.

Nurengtas aukas leidavo į vidų, iš karto apie 250 vienu metu.

Kai durys būdavo uždarnos, pro specialiai įrengtas vietas būdavo įmetamos dvi "Ciklono B" dėžutės. Viduje esančios dujos buvo naudojamos tų aukų žudymui. Aukos paprastai kan-

kindavosi apie 10 minučių, nors tai priklausydavo nuo oro.

Po pusvalandžio durys būdavo atidaromos, lavonai surenkami ir sudeginami grioviuose. Likę pelenai ir likučiai būdavo surenkami ir sunkvežimiais nuvežami į netoliese tekančią upę.

Visas tas darbo planas aprašytas, pasinaudojant paties Hoss 1946 m. kovo mėn. parodytais parodymais.

Kommando ir aukų skaičius

SS-ninkų priežiūroje dirbo vadinami komando, kurie paprastai įsiskindavo po moterų rūbais paslėptų kūdikių. Suradę, tuoj mesdavo į dujų kambarį.

Kai krematoriumai buvo patobulinti, penkiuose pečiuose per 12 valandų būdavo sunaikinama maždaug 2,000 lavonų.

Mirties transportai, keliai iš visų Europos kraštų, atgabeno į šią stovyklą iš Slovakijos 90,000, iš Graikijos 65,000, iš Prancūzijos 11,000, iš Belgijos 20,000, iš Olandijos 90,000, iš Vengrijos 400,000, iš Lenkijos 250,000 ir iš pačios Vokietijos 100,000.

Kaip ir kitose koncentracijos stovyklose, taip ir Auschwitz įvairias žemesniųjų priežiūrtojų pareigas ėjo profesionalai Vokietijos kriminalistai, kurie būdavo specialiai tam darbui apmokami. Tai buvo patys didžiausi ir ilgam laikui nuteisti kriminalistai.

Šitos stovyklos egzistavimo metu per jos krematorijus perėjo 26 įvairių tautų žmonės. Be abejo, ten buvo ir lietuvių.

Nors D. Britanijos vyriausybė atrodė nepatogu spausdinti tokio turinio knygą, tačiau kaip tik "dėl" vyriausybės represijos knygos tiražas ypatingai pašoko, nes kiekvienam įdomu, kas ten parašyta, kad taip "nepatogu" skelbti.

SOPHIE BARCUS RADIO PROGRAMA

IS WGES stoties — Banga 1390
PIRMAD IR PENKTAD.
8:45 iki 9:30 val. ryte
SESTAD. 8:30 iki 9:30 ryte
PIRMADIENIO vak. nuo 7—8 v.
SEKMD. 8:30—9:30 v. r. iš stoties
WOPA — 1490 kil.
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Ill. HEEmlock 4-2413

J. GLIAUDA
ORA PRO NOBIS
PREMIJUOTAS ROMANAS

Idomiausias romanas!

Gyva intriga ir šurpūs įvykiai, išsamiai pavaizduotas bolševikinis gyvenimas Lietuvoje, dail. V. K. Jonyno 16 originalių iliustracijų.

Abi dalys vienoje knygoje 448 psl. — tik \$4.00

Užsakymus siųsti:
"DRAUGAS"
2334 So. Oakley Avenue
Chicago 8, Illinois

NAUJAS ISRADIMAS KOVAI SU VABZDZIAIS

Tyrimai parodė, kad geru laukų kenkėjų naikintoju yra chemikalas aidrin. Jį panaudojus kukurūzų laukuose derlius padidėjo apie 50 bušelių akre. Paveiksle matome tos priemonės veikimo tyrėjus: entomologą dr. J. Lilly (dešinėje, dėstantį Iowos kolegijoje) su dr. Ch. Compton, dirbančiu Shell Cheminėje korporacijoje.

LIETUVA

Milašius

Eiva, mintimis aš tave nuleidau į nuostabią, lakią, paslaptingą, šlamenčią šalį. Vieni po-
lekiu mudu perskrisiva kraštą, kuriame visi daiktai yra išblukusios atsiminimų spalvos. Nimių kvapai, pelėjančio miško garai mudu gaubia. Tai Lietuva, Gedimino ir Jogailos žemė. Šil-
tas ir balzganas susimąsčiusios šalies dangus, kuris atsiveria prieš mudu, turi visą pirmąją džiū giminę žvilgsnio gaivumą, jis nepažįsta puošnaus brandos liūdesio. Po septynių žiemos mėnesių miego, jis šuoliu pabunda staigiai pavasario grožybei ir, nuo rugsėjo pusės, tas vaisingas atgijimas, kuris nepagimdė vasaros, jau juodvarnių kranksėjimu šaukia ilgą 7-rių mėnesių žiemą. Tada lietuviškos vasaros medaus kvapas užleidžia vietą rudens dvelkimui, kuris yra lyg Lietuvos siela. Saldžiai — kartus

(Vertė E. Turauskas)

Austrijos studentų pasaulėžiūra

Sociologijos institutas pradėję tyrimus tarp Vienos (Austrijos) studentų. Dešimtyje to miesto augstųjų mokyklų buvo apklausta 12,000 studentų. Iš jų 9,571 arba 80% buvo katalikai, 1,356 arba 11% evangelikai, 117 (1% izraelitų), 315 (3%) priklausė kitoms tikyboms, o likusieji 450 (4%) pareiškė nepriklausą jokiai konfesijai.

GUŽAUSKŲ

BEVERLY HILLS GALINČIA
Geriatosios gėlės dėl vestuvių banketų, laidotuvių ir dėl kitų visokių papuošimų.
6901 SO. WENTWORTH AVE.
Telef.: ST 3-2454 ir HU 3-2224

Kas darosi miegant

Mokslininkas F. Nordsiek skelbia, kad žmogui miegant metabolizmas (medžiagų apykaita organizme) nukrinta iki 0.25 kalorijų per minutę, kas jau netoli nuo mirstančio žmogaus metabolizmo; alsavimas sulėtėja ir tūta įtraukiama tik pusė to oro kiekio, kaip nemiegant; muskulai atsilaidžia ir kūno audinių bei organų veikimas sulėtėja; prakaitavimas padidėja, bet pūslės prisipildymas — sumažėja; smarkiai nukrinta kraujo spaudimas; kūno temperatūra nukrinta ir yra žemiausia apie vidurį miegojimo laikotarpio valandų. Miegas yra labai svarbi organizmo atsigaivinimo priemonė. Geram miegui padeda pašalinimas protinio ar fizinio įtempimo, ramuma, tamsa, nebuvimas aštresnių kvapų, patogi temperatūra (kuriai vasarą gal tenka pasiekti vėsinimo priemonėmis), patogi lova (pagal tai kaip kuriam jaučiasi geriau).

Naujas vaistas psichiniams ligonims

Ciba Pharmaceutical Products bendrovė Summit, N. J. pradėjo iš Indėnų augalo šaknų gaminti naujus vaistus, pavadinus Serpasil. Šis vaistas iš pradžių buvo imtas vartoti esant didesniai kraujo spaudimui, nes jis atnešdavo palengvėjimą. Tačiau buvo pastebėta,

VINCO KRĖVĖS RYTŲ PASAKOS

Puikus stilius, didelis pasakojimo taktas, gili mintis ir didelis humanizmas išskiria knygą iš visų kitų knygų, rytečių gyvenimo egzotika, papročiai, fatalizmas ir paslaptingumas daro ją reto idomumo knygą.

"Rytų pasakos" — vienas gražiausių žiedų Vinco Krėvės kūryboje, tai lyg įvadas į jo didįjį veikalą "Dangus ir žemė sūnūs".

Neįrišta — 2.50 dol.

Trišta — 3.00 dol.

Užsakymus ir pinigų siųskite:

"DRAUGAS"

2334 So. Oakley Avenue

Chicago, Illinois

STEPONAS C. LACKAWICZ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYŠ KOPLYČIOS:

2424 W. 69th St. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Pl. VIRginia 7-6672
10756 S. Michigan Ave. PUlman 5-1270

SEGHEITI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave. — Tel. YArds 7-3278

MES PAROPINAME KELIONES: Lėktuvais
Geležinkeliais — Autobusais — Laivais.

Taip pat parūpiname bilietus, viešbučius ir suveikome visus su kelione susijusius dalykus. TURIME LIETUVIŲ SKYRIŲ PĖDOME AFIDEVITUS. Keliones pūmokite iš anksto kitoms metams. Anksčiau užsakysite bilietus kaip įskaita taip ir laivais, tai būsite tikri, kad tikrai gausite vietas. Pirkdami bilietus pas mus nepamirškite brangiau ir išvengsite laiko sutrukdymo, nes neretis laivyklis nei į geležinkelio stotį ar aerodromą, nes visa tai atliekate vienoje vietoje — PAS MUS.

PIRKITE TIESIOG NUO MR. NELSON

St. Casimir Monument Company

3914 West 111th Street
Vienas blokas nuo kapinių.
Didžiausias paminklams planų pasirinkimas mieste
Telef. CEDarcrest 3-6335

kad jis žymiai palengvina sergantiems psichikai. Modesto valstybinėje ligoninėje, Californijoje, su tuo vaistu buvo daryti bandymai. Jis buvo duotas 73 pacientams ir iš jų net 20 prarado visus ligos simptomus ir 8 galėjo visiškai ligoninę apeiti. Numatoma, kad naudojant šį vaistą daugelis ligonių iš psichiatrinų ligoninių galės sugrįžti į savo šeimas. Minėtų Modesto klinikų direktorius dr. R. Noce skelbia, kad šiuo vaistu esą galima pagelbėti visiems psichikai sergantiems ir net kankurims atsilikusiems psichiatriname išsivystyme.

Ozfejav MEDIS

Alfonsas Nyka. Vilnius

Iškilniausioji naujausios lietuvių poezijos knyga

LAIMEJUSI

1952-1953 metų "AIDU" literatūros

PREMIJĄ 500 DOLERIŲ

Knyga turi 128 pusl. didelio formato ir labai puošnial išleista. Norintieji įsigyti paskubėkite, nes knygos yra likę labai mažas egz. skaičius.

Kaina \$3.00

Užsakymus su pinigais siųskite:

DRAUGAS

2334 So. Oakley Ave.
CHICAGO 8, ILL.

ANTHONY B. PETKUS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE. 1410 SO. 50th AVE.

CHICAGO, ILL.

CICERO, ILL.

GRovehill 6-2345

TOWnhall 3-2109

JOHN F. EUDEIKIS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

4605-07 South Hermitage Avenue

Tel. YArds 7-1741-2 ir BISHOP 7-9481

4330-34 South California Avenue

Telefonas LAfayette 3-0440

AMBULANCE DIENĄ IR NAKTĮ

LIQDĖSIO VALANDOJ

Saukite

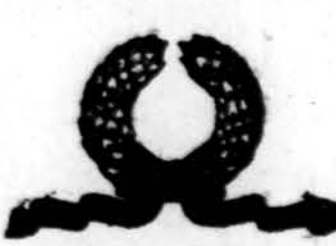
MAŽEIK & EVANS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia
REpublic 7-8600 — 7-8601 Automobiliams vieta
Tiesa, kurioje gyvena kitose miesto dalyse; gausime kopyčią arčiau jūsų namų.

SEKANTIEJI YRA NARIAI CHICAGOS LIETUVIŲ LAI DOTUVIŲ DIREKTORIŲ ASOCIACIJOS

Ambulansų patarnavimas yra telkiamas diena ir naktį. Reikalavimai šaukimo.

Mes turime kopyčias visose Chicago ir Roselando dalyse ir naujus patarnavimus.

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS

659 West 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

ALFREDAS VASAITIS-VANCE

6126 W. Roosevelt Road Tel. OLYmpe 2-5245

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET Telephone YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1133-1139

JULIUS LIULEVIČIUS

4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

LEONARDAS A. EŽERSKIS

1646 WEST 46th STREET Tel. YArds 7-0781

VASAITIS — BUTKUS

1446 SO. 50th AVE., CICERO 50, ILL. Tel. OLYmpe 2-1003

Arkivyskupas Jurgis Matulaitis Matulevičius UZRAŠAI

Leidinio pelnas skiriamas Arkivyskupo Jurgio beatifikacijos bylai.

KAINA \$ 2.50

DRAUGAS, 2334 S. Oakley Ave.
Chicago 8, Illinois

Šventųjų sielose mes pamatome patį Dievą.

Mes kasdien matome daug neįprastų įvykių gamtoje, bet stebukliai, kurie atsitinka paslaptingiausiose dorų žmonių galiose, kyla augščiau už visus. Apvaizdos veikalus gamtoje. Vien tik žmoniškėmis akimis imant, bus idomu pažinti, kokią išvaizdą įgauna žmogaus gyvenimas, kai jis stengiasi įvykdyti dvasiškuosius idealus.

Akademinės Prošvaistės

REDAGUOJA REDAKCINIS KOLEKTYVAS:

V. Kleiza, M. Ingelevičiūtė ir V. P. Vyantas

Chicago 29, Ill. Tel. RE. 7-0583

Redakcijos adresas: V. KLEIZA, 7248 S. Fairfield Avenue

No. 12

NAUJUS METUS PRADEDANT

VYT. VYGANTAS

Studentija vėl grįžta į universitetus ir kolegijas. Prasideda nauji mokslo metai. Daug kam tai paskutiniai metai universiteto suolo, daug kas pirmą kartą įžengs į mokslo šventoves. Tačiau visų tikslas vienas: mes siekiame žinių, kurios vėliau įgalins mus dirbti savo srityse ir kurios prisidės prie bendro išsilavinimo, praplėsdamos mūsų siaurą akiratį. Šia proga vertėtų bent labai lakoniškai mesti žvilgsnį į pareigas, kurios mūsų laukia naujus metus pradedant.

Pirmiausia turime nepamiršti, kad pirmasis ir pats svarbiausias interesas ir uždavinys turi būti mokslo siekimas. Kasdienybės reikišnių veikiam, nepamirškime, jog mokslas mūsų darbuose turi užimti pirmą vietą. Atminkime, kad paveręsio tėvynės atstatymui reikės daug intelektualinių jėgų ir todėl svarbu tam ruoštis, idant, laikui atėjus, tiesiogiai ar netiesioginiu būdu savo įgytomis žiniomis galėtume prisidėti prie šio galingo darbo.

Neužmirškime tačiau, jog ir visuomeninis veikimas iš studentijos laukia savo duoklės. Ne vienu veiksmu esame visuomenei parodę, kad mokame prisidėti prie bendro darbo. Junkimės į jį ir šiais metais. Nepamirškime visi uoliai dalyvauti

Lietuvių Studentų sąjungoje JAV-se, kuri apjungia visus studentus ir savo idėjinių sam būrių, kuriuose kaip tik turime progos save ugdyti lietuviškoje šviesoje. Mūsų bendruomeniniam pasireiškimo ideologinės organizacijos sudaro labai svarbią integralią dalį; į jas tad atkreipkime savo dėmesį. Senieji nariai ir toliau uoliai jose seiskimės, gi jaunieji studentai pasirinkime savo įsitikinimus artimas sąjungas ir į jas stokime.

Negalime pamiršti, kad kiekvienas pagal savo sugebėjimą turime prisidėti prie kovos dėl Lietuvos laisvės. Mums, kurie esame Amerikos intelektualų prieglobstyje, yra puiki proga šio krašto šviesuomenę informuoti apie Lietuvos tragediją — jos kančias ir vargus. Nepalaukime nei vienos progos nesisnaudę. Apšviestime visus — profesorius ir studentus, idant jie žinotų ir suprastų mūsų krašto ir mūsų padėtį.

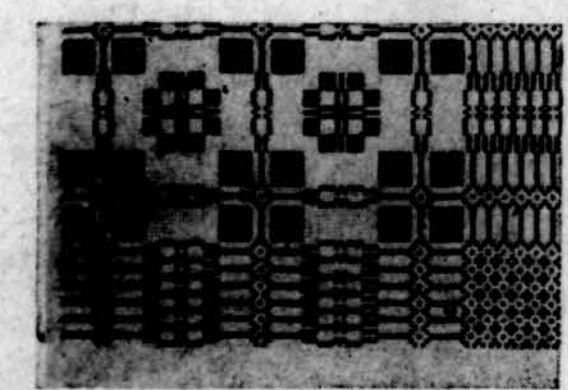
Yra dar daug kitų pareigų. Truputį apie tai pagalvoję, suprastime ir jas. Bandykime visus tuos uždavinius pagal savo sugebėjimus įvykdyti. Tėbūnė mums bendras vienas pasižadėjimas: Atlikime savo darbus taip, kad mokslo metams pasitaigus, ramia sąžine galėsime sakyti, jog savo pareigas vykdėme.

ISLEIDŽIANT IR SUTINKANT

Savo redakcinio darbo metinių išvakarėse turime atsivieškinti šio sedacinio kolektyvo nare **Raminta Mantautaitė**. Dėl svarbių asmeninių priežasčių ji yra priversta iš savo pareigų pasitraukti. Ši faktą turime labai apgailestauti, nes kol. Mantautaitės asmenyje **Akademinės Prošvaistės** turėjo itin uolia, nuosirdžią redakcijos narę, kuri savo objektyviu žvilgsniu, tvirtu pasiryžimu ir ypatingu darbštumu daug prisidėjo prie skyriaus redagavimo ir jo gerinimo. Gimusi Kaune, karo atbėksta į Vokietiją, ji baigė gimnaziją Muenchene. Šiame krašte pradėjo savo studijas Nemon College of the Sacred Heart, prie Bostono. Kolegiją baigė 1953 metais įsigydamą bakalaurato mokslinį laipsnį (BA) su cum laude pagyrimu. Dabar studijas tęsia Bostono kolegijoje ir tikisi 1955 metais gauti magistro laipsnį. Jos studijų šaka — matematika; diplominių darbų numato rašyti iš moderniosios algebras. Pasižymėjo ypatingais gabumais moksle, kurie buvo išreikšti pagerbimais dekanų garbės sąraše. Kol. Mantautaitė priklauso skautų organizacijai; eina sekretorės pareigas Bostono studentų skautų būrelyje. Linkime kol. Ramintai šviesios ateities jos pasirinktame kelyje.

Mūsų liūdną nuotaiką, kuri iškilo išleidžiant redakcijos narę, pataiso faktas, kad į kolegiją įsijungia nauja studentiška jėga. Tai kolegė **Marija In-**

gelevičiūtė iš Brooklyno. Ši gabi studentė baigė Richmond Hill gimnaziją Brooklyne ir šiuo metu lanko Hunter kolegiją New Yorke. Ji New Yorko skautų tarpe yra žinoma kaip tikrai veikli narė; turėjo progos stebėti jos veikimą, džiaugiasi kol. Ingelevičiūtės sugebėjimais. Ji pasižymi ir mokslo srityje. Kaip ir pirmoji redaktorė, naujoji kolektyvo narė stuliuoja matematiką. Ji yra viena iš geriausių kolegijos studentų. Ne kartą buvo pagerbta išvardinimu dekanų garbės sąraše. Ji priklauso garbės korporacijai Pi Mu Epsilon. Esame tikri, kad naujoji redaktorė uoliai įsijungs į šį bendrą darbą ir savo sumanumu bei žiniomis daug prisidės prie sėkmingo **Akademinės Prošvaistės** tolimojo redagavimo. Džiaugiamės, kad redakcinis kolektyvas ir toliau gali tęsti savo darbą pilname sąjatoje ir tikimės, jog mums ir ateityje pavyks savo skyriaus rėmėnams paliešti tuos klausimus, kurie mums visiems bendri. Tautinis ir akademinis aspektas kaip tik ir sudaro šio skyriaus vedamąją mintį ir ją bandysime vadovautis.

Lietuviški raštai

IS ORGANIZACIJŲ GYVENIMO

Studentų Ateitininkų Sąjungos metin. suvažiavimas, įvykęs rugsėjo 3 — 4 d.d., Watervliet, Mich., tvirtai pasisakė už glaudesnę studentų ateitininkų bendradarbiavimą su visomis lietuviškomis akademinėmis organizacijomis. Ta pačia proga, ryšium su šiemet spaudoje pasirodžiusiais straipsniais bei diskusijomis, bendrosios lietuvių studentų sąjungos atžvilgiu suvažiavimas randa gyvo reikalo pabrėžti, kad:

1. JAV Lietuvių Studentų sąjunga jis traktuojama, kaip bendrinę lietuvių studentų organizaciją, kurios tikslai ribojasi lietuviškų ir akademinų reikalų sprendimu bei lietuviškąja reprezentacija;

2. Studentų Ateitininkų sąjunga jokių atžvilgių nėra laikytina JAV Lietuvių Studentų sąjungai subordinuota dalimi;

3. Atskiri studentai ateitininkai, priklausantys šitai bendrinei lietuvių studentų organizacijai, kaip jos nariai, joje nedalyvauja Stud. Ateit. s-gos vardu ir Stud. Ateit. s-gai neatstovauja;

4. Kaikurių asmenų noras ir viešos pastangos paneigti studentams teisę šios bendrinės organizacijos plotmėje laisvai grupuotis ir tokiems laisvėms susigrupavimams laisvai pasirinkti rinkiminius būdus ar rinkiminius sąrašų pavadinimus, nesiderina su JAV Liet. Stud. s-gos demokratine santvarka;

5. Netiesiogiai ir nepagrindžiamai kaltinti Stud. Ateit. s-gą, kaip šaltinį šio pavasario rinkiminių intrigų yra neblizgiška ir negarbinga.

Suvažiavimas išreiškia viltį, kad ateity JAV Liet. Stud. s-goj bus bendradarbiaujama nuosirdžiau ir kad tuo būdu tos organizacijos darbas bus darnesnis ir našesnis.

Rezoliucijų komisija:

Enata Škrupskelytė
Antanas Sužiedėlis
Irena Banaitytė

NEPRIKLAUSOMŲJŲ STUDENTŲ SAJŪDŽIO SURENGTOS IŠVOKLOS DALYVIŲ REZOLUCIJA

1. Nepriklausomųjų Studentų Sąjūdžiui pasiūlius, išvykos dalyviai ragina jaunimą priklausyti ideologinėms organizacijoms. Šis priklausymas minėtų organizacijoms yra naudingas pačiam individui ir būtinai, žiūrint iš Lietuvos pataikymo taško.

2. Išvykos dalyviai ne tik kreipiasi į jaunimą, bet taip pat prašo ideologines organizacijas gyvinti savo veiklą, kad tuo būdu daugiau jaunimo patrauktų į savo eiles.

3. Stovyklautojai pasisako už tarp-organizacinį bendravimą, tikėdami, jog toks bendravimas iš esmės yra užtenkamai prasmingas, kad būtų vertas didesnių šia linkme pastangų.

Jurgis Valaitis
Sigitas Liaukus
Dalia Devenytė

Ponų Devenų ūkis
Watertown, Conn.
1954. VII. 17.

Studentai ir lietuviška knyga

VL. SOLIUNAS, Chicago, Ill.

Bedirbant prie lietuviškos spaudos platinimo, tenka pasidžiaugti labai pasigėrėtinu vaidu, būtent, lietuviškos knygos derliaus našumu. Beveik kiekvieną savaitę pasirodanti naujos knygos papildo ir taip jau nemažą mūsų tremties spaudą. Tik gaila, kad su didėjančiu namų ir automobilių savininkų skaičiumi, knygų pirkėjų būrys labai sparčiai mažėja. Skaudžiausia, jog ir taip mažose knygų pirkėjų eilėse nesimato lietuviško jaunimo.

Lietuviška knyga savo skaitytąją pasiekia įvairiais keliais. Nors ji ir sunkiai parduodama, tačiau platintojų būrys gana didelis. Chicagoje knyga įsigyti labai lengva, nes čia platintojų yra daugiau negu bet kuriam kitiame mieste. Knygos gauriamos kiekvienoje lietuviškoje Chicagoje leidykloje, visų laikraščių redakcijose ir net kai kuriose krautuvėse. Be augo, čia minėtų vietovių, prie keletos paprųjų bažnyčių dar turime knygų platintojus. Pas juos kiekvieną sekmadienį galima įsigyti vėliausias ir anksčiau pasirodžiusias knygas bei žurnalus.

Knygos pirkėjams skirstyti gromis neįmanoma. Šeimos sudaro vieną neperdidelį būrelį, kuris perka kiekvieną naują išleistą knygą. Deja, tu šeimų yra labai mažas skaičius. Dauguma nusiperka vieną ar dvi knygas per mėnesį, o kiti ir per ištisus

metus nepasistengia įsigyti daugiau kaip kelias. Kartais pasitaiko ir tokių scenų, kuomet mažesni vaikai, pamatę knygomis apkrautą stalą, prašo tėvų jiems nors vieną nupirkti, bet išgirsta iš lietuvių tėvų tikrai nukrečiantį atsakymą: "Tu jau vis tiek nebet mokai lietuviškai skaityti".

Kokią vietą pirkėjų tarpe užima studentai, sunku nustatyti, kadangi jie visai nepastebimi. Taip pat sunku žinoti, kokia jų mėgiamausia spauda ir kokie leidiniai populiari studentijos tarpe. Negalima teigti, kad studentai lietuviškų knygų neskaitytų, nes yra atvejų, kur tėvai rūperka ir todėl jaunimas turi progos jas perskaityti.

Tačiau vistiek pirkėjų tarpe turėtų būti daugiau studentų. Jau pats laikas pagalvoti, kodėl mes taip sparčiai tolstame nuo lietuviškos knygos. Vietoj įvairių organizacinių ginčų esame studentų spaudoje turėti tipti naujai išėjusių knygų apžvalgos bei pavadinimų tų knygų, kurios būtų naudingos studentų jaunimui. Skaudu, kai pagalvoji, jog taip senesni mūsų knygnešiai net gyvybę mokėdavo už spausdintą lietuvišką žodį, o šandien ne vienas iš mūsų pagallim kelių dolerių. Tad truputį sumąstę ir bus nesunku išleisti keletą dolerių lietuviškai knygai, kuri ne vienam padės išlaikyti gyvą toli likusios gimtosios žemės atminimą.

OUTDOOR FESTIVAL

TARP BALTIMORĖS IR WASHINGTONO

P. BUTKYS, College Park, Md.

Beveik visiems skyriams atsiliepus per "Akad. Prošv." skiltis, ši kartą norime kolegas trumpais bruožais supažindinti su Baltimorės ir gretimų apylinkių studentija.

Ją būtų galima suskirstyti į tris ryškesnes grupes: Baltimorės Liet. Stud. Sąj. skyrių, Marylando universiteto būrelį ir išsiblaščiusius atskirus asmenis Washingtono, D. C. Toks suskirstymas tikslus ir geografiniu atžvilgiu. Šiaurėje Baltimorės vienetas yra didžiausias. Slenkanti Atlanto pakraščiu ir pietus, grandinė tolydžiai silpnėja ir, galima sakyti, baigiasi Washingtone.

Baltimorės studentai susibūrė į krūvą dar 1950 m. rudenį, bet sąjungos skyrius įsteigė berods, tik 1952 m. Ypatingais žygjariais skyrius girtis negali, bet atskiri studentai visuomet buvo paslankūs ir noriai jungėsi į visuomeninį darbą. Iki šiol mokslo metų pradžioje ar pabaigoje būdavo praktikuojami pusiau viešo pobūdžio pasilinksminimai, retkarčiais savo tarpe ruošiamos diskusijos ar būna kviečiami žymesni asmenys (Poetas K. Bradūnas), pasisakyti kultūrinėmis temomis.

Netaip seniai baltimoriečiai rinko naują valdybą. Ši kartą moterys laimėjo visuose frontuose. Pirmininke tapo N. Bogutaitė, sekretore — D. Dulytė ir išdininke — E. Makauskaitė. Naujoji valdyba jau spėjo žengti tvirtą žingsnį. Tebesiaučiant vasaros karščiams bei atostoginių nuotaikų epidemijai, rugpjūdo 7—8 d.d. buvo suruostas didesnis susibūrimas. Sulaukta svečių iš Washingtono, Philadelphia ir ta proga smagiai tarpusavyje pasilinksminama. Tikime, kad kolegės ir toliau neapsileis.

Jei iš Baltimorės norėtum patekti į Washingtoną, D. C., be sunkių anksčiau, būtime rabejo, trauktum plentą Nr. 1 ir, dar neprivažiavus sostinės, kur palmių pavėsyje stovi C. dešinėje kelio pusėje savo dėmesį patrauktų baltai dažyto-

mis kolonomis pastatai. Tai Maryland universitetas. Čia šaknys ir kamienas. Gi šakos iš tikrųjų labai plačios išsiskakojusios. UUniversitetas Baltimorėje turi medicinos ir teisių fakultetus ir, kooperuodamas su karinių pajėgų vadovybe, yra pristeigęs savo celių įvairiose pasaulio dalyse, būtent: Afrikoje, Turkijoje, Vokietijoje (Heidelberg), Islandijoje ir net toje šaltose aviacijos bazėje — Thule, iš kur į Šiaurės Polių tik 900 mylių.

Lietuvių šiame universitete priskaitome šešis. Vienas, tačiau, jau baigė studijas (A. Kuprenas), antras šiaip nušaliai laikosi ir dabar tik keturi priklauso sąjungai. Už sebet sąjungos skyrius įsteigė, berods, tik 1952 m. Ypatingais žygjariais skyrius girtis negali, bet atskiri studentai visuomet buvo paslankūs ir noriai jungėsi į visuomeninį darbą. Iki šiol mokslo metų pradžioje ar pabaigoje būdavo praktikuojami pusiau viešo pobūdžio pasilinksminimai, retkarčiais savo tarpe ruošiamos diskusijos ar būna kviečiami žymesni asmenys (Poetas K. Bradūnas), pasisakyti kultūrinėmis temomis.

Paskrieję College Park, Maryland universiteto būstinę, žygiuojame švariomis, medžiais apaugusiomis Washingtono gatvėmis, sukinėjame tarp Baltųjų Rūmų, įvairių paminklų ir, arčiau susipažinę su šiuo miestu, užtikiname keletą augstųjų mokyklų, kuriose studijuoja ir vienas, kitas lietuvis. Deja, jų čia permaža, kad galėtų suglausti gretas ir įsteigti sąjungos skyrių. Bet paskiri asmenys, priklausydami tiesiog centrui, nesnaudžia. Džiaugiamės jų pažangumu moksle (M. Žadeikytė), tikimės augšto našumo iš A. Sužiedėlio, dabartinio L. et. Stud. Sąj. pirmininko, laukiamo geros daktarės iš Ž. M. Daugėlaitės.

Cia ir užsibaigia mūsų apžvalga kelionei. Jei būtume spėję, sukrėsti anksčiau, būtime rabejo, trauktum plentą Nr. 1 ir, dar neprivažiavus sostinės, kur palmių pavėsyje stovi C. dešinėje kelio pusėje savo dėmesį patrauktų baltai dažyto-

Lietuvių Studentų sąjungos centro valdyboje įvyko keletas pakeitimų. K. Kudžma išvyko į kariuomenę ir jo vieton į centro valdybą įėjo V. Kleiza iš Chicagos. Antanas Sužiedėlis, studijuojas klinikinę psichologiją Washingtono, tapo sąjungos pirmininku... Sąjungos garbės teismas, susirinkęs pirmam posėdžiui, išsirinko R. Mieželį pirmininku... Clevelando skyrius buvo suruošęs išvyką į gamtą. Be vietinių dalyvavo studentų iš Detroito, Rochesterio, Pittsburgho ir kt... Chicago studentai buvo surengę savo tradicinį savaitgalio išvyką į Beverly Shores, Ind... Los Angeles studentai surengė savo stovyklą San Bernardino kalnuose... Centro valdyba skyriams išsiuntinėjo savo veiklos planą, kuriame išdėstyti pagrindiniai bendrosios studentų sąjungos uždaviniai. Reikia tikėtis, kad skyriai glaudžiai bendradarbiaus su centre valdyba.

Per paskutines 4 savaites studentija parodė daug veiklumo visuomeninėje plotmėje... Clevelande įvyko **Korp! Neo-Lithuania** filisterių ir korporantų atstovų pasitarimas. Nutarta įvykdyti eilę uždavinių, kurie prisidės prie veiklos pagyvinimo... Skautai akademikai rugsėjo mėn. antrą savaitgalį turėjo savo išskylą Chicago apylinkėse... Amerikos rytuose skautai pradėd ypatingai gausią stovyklą. Dalyvių buvo daugiau kaip 250... Iš studentų stovykloje gyviau pasireiškė stovyklos viršininkas A. Banevičius, skautų komendantė D. Barmutė, skautų komendantas V. Pileika, dienraščio redaktorius R. Kėrys, adjutantas G. Dragunevičius, adjutantė N. Stadinikaitė, programos vedėjas J. Ulėnas, instruktorius higienos bei sveikatos klausimams E. Kaminskas ir eilė kitų. Stovykla įvyko Monnumet, Mass., ir buvo pavadinta **Rambyno** vardu. Stovyklų pavadinimai lietuviškais vardais yra sveikintinas reiškinys, kurio turėtų pasekti ir kitos organizacijos, kurios rengia stovyklas...

Rugpjūčio mėn. paskutinį savaitgalį Pittsburghe įvyko **Lietuvos Vyčių seimas**... Lietuvių evangelikų jaunimas buvo susirinkęs savo suvažiavimui į Chicago... Suvažiavimas praėjo darbingoje nuotaikoje. Be kitų, jame dalyvavo ir Kanados Lietuvių Studentų sąjungos pirmininkas inž. G. Šernas... Ateitininkai buvo surengę eilę stovyklų. Iš studentų, pasireiškusių jose paminėtini: Marianopolio stovyklai vadovavęs R. Kontrimas, meno programos vedėjas G. Botyrius, Šv. Kristoforo (Akron) stovyklos komendantas J. Vyšniauskas, sporto vadovas J. Puškorius, stovyklos vadovybės talkininkai P. Zaranka ir D. Valančiūtė... Studentų stovyklai, kuri įvyko prie Paw-Paw ežero, vadovavo J. Dėdinas. Ten įvyko ir sąjungos visuotinis suvažiavimas. Išrinkta nauja centro valdyba: Pirmininkas Kęstutis Keblinskas gyvena Brocktone; jam talkininkas veiklio D. Skudžinskaitė, V. Vaitkevičius, I. Lušytė ir R. Leimonas... Didžiuliam ateitininkų kongrese į prezidentumą buvo pakviesta eilė studentų. Pirmininkų tarpe matėsi V. Žvirzdas, gi sekretoriatą sudarė A. Sužiedėlis, D. Valančiūtė ir V. Kleiza.

Rugsėjo mėn. pirmą savaitgalį lietuvių sportininkai buvo susirinkę į Kanados lietuvių sostinę — Toronto, kur įvyko **IV Šiaurės Amerikos Sporto Žaidynės**. Jose dalyvavo ir eilė studentų; ne vienas iš jų varžybose gerai pasirodė ir jas laimėjo. Komandinių atžvilgiu akademinio sporto klubas **Lituanica** laimėjo I vietą tinklinio varžybose. Nepriklaus. Stud. Sąjūdžio nariai rugsėjo mėn. 8 — 10 d.d., susirinkę į Tabor Farm, Mich., nutarė įsteigti lietuvių studentų **Santarą**. Į centro valdybą išrinkti: V. Kavolis (pirmin.), J. Šmulskštys, S. Šimoliūnas, L. Sabaliūnas ir Z. Rekažius...

Studentų Dienose (Naujienos) Nr. 2 pasirodė, S. Šimoliūno straipsnis; A. Sužiedėlio mintys ir buvo atspausdintas **Tėvynės Sarge** (11 Nr.). Tai rimti ir įdomūs studentų straipsniai bendraisiais mūsų klausimais. Galima nesutikti su vienu, kitu specifiniu išvedžiojimu, bet šie straipsniai verti dėmesio... Columbia universitete, New Yorke, ir šiais metais bus dėstoma lietuvių kalba ir literatūra... D. Karaliūtė, aktyviai pasireiškusi skautų stovykloje prie Ramiojo Vandensyno, inž. A. Dapšys buvo atvykę į ateitininkų kongresą iš tolimos Los Angeles... Worcesterio Lietuvių klubas paskyrė stipendijas R. Vieračiui ir P. Antanavičiui... Dailia Nauragytė, kuri ne vienas literatūros žinovas laiko gabiausia jaunosios kartos poete, senesni įstojo į seserų pranciškiečių misionierių kongregaciją Providence. Linkime jai sėkmės pasirinktame kelyje...

Pr. Joga, redaguojas Studentų Gaires, yra ALRK Federacijos kongreso rengimo komisijos narys ir rūpinasi informacija... Mangirdas Motekaitis, ateitininkų kongreso banketo metu akomponavęs savo motinai sol. I. Motekaitienei, pradeda savo studijas De Paul universitete. Šis 16 m. jaunuolis yra gavęs universiteto stipendiją... Jina Variakojytė gavo Michigan valstybinę kolegijoje stipendiją... Dalia Prekerytė gavo stipendiją New Rochelle N. Y. kolegijoje... A. Kėželis, Liet. Stud. Sąj. CV vicepirmininkas, bakalaureato laipsniu baigė De Paul universiteto teisės fakultetą. Sėkmės ateityje!

home. A. Kanauka praėjusį se- ji kraujo indai tuojau galėtų mestrą baigė tą kolegiją ir, atliktas vasaros stovyklą, įsigijo aviacijos karininko laipsnį.

Kraujo indų chirurgija

Dr. L. E. Stilwell, Iowa City Veteranų ligoninės vedėjas, pranešimu nauja chirurginė technika naudojama sugedusių kraujo indų daliai pakeitimui. Minėta ligoninė laiko užšaldytų sveikų kraujo indų daliai banką, kad operacijos būdu jais pakeistų sergančiuosius ir įstatytie-

ir kojas.